Cevaplarla Borsa ve Sermaye Piyasası

www.imkb.gov.tr

İSTANBUL
MENKUL KIYMETLER
BORSASI

1985
2010

Yirmi Beşinci Yıl
Twenty Fifth Year

İÇİNDEKİLER

Sermaye Piyasaları	3
Sermaye Piyasası Kurulu	5
İstanbul Menkul Kıymetler Borsası	8
Piyasalar ve Pazarlar	10
Hisse Senetleri	12
Yatırım Fonları	14
Varantlar	16
Hisse Senetleri Piyasası	18
Tahvil ve Bono Piyasası	30
Yabancı Menkul Kıymetler Piyasası	34
Gelişen İşletmeler Piyasası	36
Kotasyon	38
Endeksler	42
Kamuyu Aydınlatma	47
İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	54
Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.	57
Yatırımcıları Koruma Fonu	59
Aracı Kuruluşlar	60
İMKB ile İletişim	62
Sermaye Piyasasında Başlıca Kuruluşlar	63
Sermaye Piyasasında Başlıca Sivil Toplum Örgütleri	64

Bu kitapçık, yatırımcıları bilgilendirmek amacıyla İMKB Yatırımcı Danışma Merkezi tarafından ilgili birim ve kuruluşların işbirliğiyle hazırlanmıştır. İşbu kitapçık sadece kamuoyunu aydınlatma amaçlıdır. İMKB için hukuken herhangi bir yükümlülük doğurmamaktadır. Bu kitapçıktaki bilgilere dayanılarak alınacak yatırım ya da benzeri kararların sonuçlarından İMKB sorumlu tutulamaz. Bu kitapçık herhangi bir işleme girişilmesi için bir teklif, teklif daveti, tavsiye veya benzer nitelikte değildir. Bu kitapçıkta yer alan bilgiler, güvenilir olduğuna inanılan materyal esas alınarak hazırlanmıştır; bununla birlikte İMKB bunların doğru, güncel, eksiksiz veya hatasız olduğuna dair sorumlu tutulamaz. Bu kitapçığın tüm hakları İMKB'ye ait olup, bu kitapçık yazılı izin olmaksızın kısmen veya tamamen dağıtılamaz.

Sayın Yatırımcı,

Sermaye piyasasının talep tarafını teşkil eden yatırımcıların, haklarını korumanın ve etkin bir piyasa oluşumunu sağlamanın en önemli koşulu, yatırımcıları doğru ve tarafsız olarak bilgilendirmektir.

Bu bilinçle İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB), sermaye piyasası aktörlerinin sektöre ilişkin uygulamalar konusunda doğru ve açık bir şekilde bilgilendirilmesini sağlamak amacıyla yayınlar hazırlamaktadır. Bu kapsamda, "*Cevaplarla Borsa ve Sermaye Piyasası*" başlıklı yayınımızı istifadenize sunarız.

İMKB Yatırımcı Danışma Merkezi
Aralık, 2010

Kısaltmalar

AFE: Açılış Fiyatlı Emirler
BYF: Borsa Yatırım Fonu
CFI: Classification of Financial Instruments
DİBS: Devlet İç Borçlanma Senetleri
DvP: Takas işlemlerinde teslim karşılığı ödeme prensibi
e-CAS: Otomatik bilgilendirme sistemi
EFT: Elektronik Fon Transfer Sistemi
EPİP: Eurotahvil Pazarlıklı İşlemler Pazarı
GİP: Gelişen İşletmeler Piyasası
HSP: İMKB Hisse Senetleri Piyasası
ISIN: Uluslararası Menkul Kıymet Tanımlama Kodu (International Securities Identification Number)
KAP: Kamuyu Aydınlatma Platformu
KIE: Kalanı İptal Et (Emri)
KÜP: Kurumsal Ürünler Pazarı
MKK: Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.
OLFE: Özel Limit Fiyatlı Emirler
OYH: Oydan Yoksun Hisse
OYP: Oydan Yoksun Paylar
RHKP: Rüçhan Hakkı Kupon Pazarı
SPK: Sermaye Piyasası Kurulu
UTP: Uluslararası Tahvil Pazarı
Takasbank: İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.
TBP: İMKB Tahvil ve Bono Piyasası
TCMB: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
TETS: Takasbank Elektronik Transfer Sistemi
TSPAKB: Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği
YKF: Yatırımcıları Koruma Fonu

Sermaye Piyasaları

1. Sermaye piyasasının faydaları nelerdir?

Sermaye piyasası;
a) Halkı tasarrufa teşvik eder,
b) Tasarrufların menkul kıymetlere yatırılması suretiyle halkın ekonomik kalkınmaya etkin bir şekilde katılımını sağlar,
c) Mal ve hizmet üreten sanayiciye ve girişimciye düşük maliyetle kaynak elde tutma imkânı sunar,
d) Sermayenin tabana yayılmasını sağlar,
e) Yapılan yatırımlarla işsizlik sorununun çözümüne katkıda bulunur,
f) Özel sektörü güçlendirir,
g) Gayri safi milli hasılayı büyütür,
h) Özelleştirmelerin daha kolay ve istenilen düzeyde yapılmasına imkân sağlar,
i) Halka arzları nicelik ve nitelik bakımından arttırır.

2. Menkul kıymetler borsalarının ekonomik işlevleri nelerdir?

Menkul Kıymetler Borsalarının ekonomik işlevlerini yedi ana gruba ayırabiliriz:
a) Devamlı ve düzenli işleyen bir pazarın oluşması,
b) Ekonomiye kaynak yaratması,
c) Sermaye mülkiyetini geniş bir toplum tabanına yayması,
d) Ekonominin göstergesi olması,
e) Uzun vadeli yatırımların kısa vadeli tasarruflarla finansmanını sağlaması,
f) Menkul kıymetlerle ilgili bilgilere kolay ulaşılması,
g) Güven yaratması.

3. Sermaye piyasasında yapısal faktörler hangileridir?

a) Fon Arz Eden Yatırımcılar,
b) Fon Talep Eden İhraççılar,
c) Düzenleyici ve Denetleyici Kuruluşlar,
d) Menkul Kıymetler,
e) Borsalar,
f) Takas ve Saklama Kuruluşları,
g) Borsa Üyeleri (Aracı kurumlar ile bankalardan oluşan aracı kuruluşlar).

4. Sermaye piyasasında başlıca hangi kurumlar bulunmaktadır?

a) Sermaye Piyasası Kurulu,
b) İstanbul Menkul Kıymetler Borsası,
c) İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.,
d) Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.,
e) Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği,
f) İstanbul Altın Borsası,
g) Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası A.Ş.,

5. Sermaye piyasasında başlıca hangi sivil toplum örgütleri bulunmaktadır?

a) Borsaya Kote Ortaklık Yöneticileri Derneği
b) Borsa Aracı Kurumları Yöneticileri Derneği
c) Türkiye Kurumsal Yatırımcı Yöneticileri Derneği
d) Yatırımcı İlişkileri Derneği
e) Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği
f) Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı Derneği

IKSYO
TRGYO
TSGYO
TSKYO
UKFYT
UKGYO
YKBYO
YKGYO
YYGYO
ULUSAL
ACIBD
ADANA
ADBGR
ADEL
ADNAC
AEFES
AFMAS

Sermaye Piyasası Kurulu

6. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) nedir, temel görevleri nelerdir?

SPK, 1981 yılında 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile kurulmuştur. Yetkilerini kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak kullanan, idari ve mali özerkliğe sahip düzenleyici bir kamu kurumudur. İlgili olduğu bakanlık, Başbakan tarafından görevlendirilen Devlet Bakanlığı'dır.
SPK'nın temel görevleri;
a) Sermaye piyasasının güven, açıklık ve kararlılık içinde çalışmasını,
b) Tasarruf sahiplerinin, yani yatırımcıların haklarının korunmasını,
c) Sermaye piyasalarının işleyiş kurallarının belirlenmesini,
d) Fon kullanan şirketlerin belli kurallara uygun olarak sermaye piyasasından etkin bir şekilde yararlanmalarını,
e) Piyasaların adil ve etkin çalışmasını sağlamaktır.

7. SPK'nın teşkilat yapısı nasıldır?

SPK Karar Organı, Bakanlar Kurulu kararı ile atanan yedi üyeden oluşur. SPK başkanı ve üyelerinin görev süreleri altı yıldır. Süresi bitenlerin tekrar atanmaları mümkündür. Başkan dışındaki üyelerin üçte biri iki yılda bir yenilenir. SPK, Kurul başkanı ve üyeleri ile başkana bağlı olarak Kurul faaliyetlerini yürüten teşkilattan oluşur. Kurul çalışmaları Kurul başkanına bağlı başkan yardımcılıkları altında çalışan hizmet birimleri tarafından yerine getirilmektedir.

Hizmet birimleri;
a) Denetleme Dairesi,
b) Ortaklıklar Finansmanı Dairesi,
c) Aracılık Faaliyetleri Dairesi,
d) Kurumsal Yatırımcılar Dairesi,
e) Piyasa Gözetim ve Denetim Dairesi,
f) Araştırma Dairesi,
g) Muhasebe Standartları Dairesi,
h) Bilgi İşlem, İstatistik ve Enformasyon Dairesi,
i) Hukuk İşleri Dairesi,
j) İdari ve Mali İşler Dairesi,
k) Kurumsal İletişim Dairesi,
l) Strateji Geliştirme Dairesi'nden oluşmaktadır.

İMKB
http://www.imkb.gov.tr/Home.aspx
İSTANBUL MENKUL KIYMETLER BORSASI
Ana Sayfa
Piyasalar
Veriler
Üyeler
Şirketler
Düzenlemeler
Eğitim
Hakkımızda
ÜRÜNLER
ENDEKSLER
HALKA ARZ ve BORSADA İŞLEM GÖRME
GÜNLÜK BÜLTEN
ARAMA
İMKB'DE YENİLİKLER
GT-30 Endeksi
Piyasa Yapıcılık ve Tek Fiyat
Gelişen İşletmeler Pazarı
Aracı Kuruluş Varantları
9-10 Aralık 2010
İMKB
YıldönümüKonferansı
OnlineKayıt
İMKB25
Eğitim Programı
HALKA ARZ
SEFERBERLİĞİ
Piyasa Yapıcılık ve Tek Fiyat
Varantlar
GT30
İMKB OKULLARI
MALİ TABLOLAR
ŞİRKET HABERLERİ
SERMAYE ARTIRIMLARI, TEMETTÜ ÖDEMELERİ
GELECEK HALKA ARZLAR
BELİRLENEN HALKA ARZLAR
HALKA ARZ VERİLERİ
BORSA DUYURULARI

8. SPK'nın şirketlerle ilgili yetkileri nelerdir?

Yerli veya yabancı şirketlerin menkul kıymetleri ülkemizde halka arz olunacaksa SPK kaydına alınması zorunludur. Menkul kıymetlerin SPK kaydına alınabilmesi için şirketlerin gerekli belgelerle Kurul'a başvurmaları, yatırımcıyı bilgilendirmek için hazırlanan izahnamenin Kurul'ca onaylanması gerekir.

Kayda alınması gereken işlemler;
a) Hisse senetleri veya borçlanma araçlarının şirketler tarafından ihracı,
b) Halka arz,
c) Varlığa dayalı menkul kıymet, oydan yoksun hisse senedi ve hisse senedi ile değiştirilebilir tahvil ihracı,
d) Gayrimenkul yatırım ortaklıkları, yatırım ortaklıkları ve yatırım fonlarının menkul kıymet ihraçları

Ayrıca;
a) Pay sahiplerine çağrıda bulunulması veya vekaleten oy hakkı toplanması,
b) Kayıtlı sermayeye geçiş ve tavan tespiti Kurul iznine tabidir.

9. Hangi kurumların SPK'dan izin alması gerekir?

Sermaye piyasası faaliyetinde bulunacak aşağıdaki kurumların Kuruldan izin almaları zorunludur.

a) Yatırım ortaklıkları ve yatırım fonları,
b) Gayrimenkul yatırım ortaklıkları,
c) Portföy yönetim şirketleri, yatırım danışmanlığı şirketleri,
d) Aracı kurumlar,
e) Derecelendirme şirketleri,
f) Genel finans ortaklıkları,
g) Bağımsız denetleme kuruluşları,
h) Risk sermayesi yatırım fonu ve ortaklıkları.

10. SPK gözetim işlevini nasıl gerçekleştirmektedir?

Sermaye piyasası ile ilgili bütün uygulamalarda menkul kıymet yatırımcısına zarar verecek davranışların incelenmesi SPK tarafından icra edilir.

Özellikle;
- Borsalardaki fiyat hareketliliği,
- Kamuya açıklanmamış bilgiler kullanılarak yapılan işlemler (içerden öğrenenlerin ticareti),
- Kanuna aykırı olarak zamanında yapılamayan kamu açıklamaları,
- Hisse senetleri fiyatları üzerinde manipülasyon yapılması veya yanıltıcı veya yanlış bilgiler yayılması,
- Kurul düzenlemelerine aykırı uygulamalara girişilmesi,
- Sermaye Piyasası Kanunu ihlalleri, yetkisiz halka arzlar, yanlış bilanço açıklanması bu konular arasında sayılabilir.

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası

11. İMKB'nin görevleri nelerdir?

İMKB; ilgili mevzuatta yer alan esaslar çerçevesinde menkul kıymetlerin alım ve satımı, fiyatlarının tespit ve ilanı işleriyle yetkili olarak 26 Aralık 1985 tarihinde kurulan tüzel kişiliği haiz, kâr amacı gütmeyen bir kamu kurumudur. Bu bağlamda İMKB'nin görevleri aşağıda yer almaktadır:

a) Menkul kıymetlerin İMKB kotuna alınması ile ilgili başvuruları incelemek, değerlendirmek ve karara bağlamak,

b) İMKB'de işlem görecek menkul kıymetler için pazarlar oluşturmak, bu pazarlarda işlem görecek menkul kıymetleri belirlemek,

c) İMKB'de piyasaların ve pazarların çalışma gün ve saatlerini belirlemek ve ilân etmek,

d) İMKB piyasalarında yapılan işlemler sonucunda oluşan fiyatları ve işlem miktarlarını ilân etmek,

e) İMKB'de yapılan alım-satım işlemlerinin güven ve istikrar içinde serbest rekabet şartları altında kolayca ve düzenli bir şekilde yürütülmesini sağlamak.

12. İMKB'deki çalışma saatleri nedir?

İMKB, çalışma günlerinde 08:45 - 12:30 ile 13:30 - 17:45 saatleri arasında faaliyette bulunmaktadır.

13. İMKB'nin ana hizmet birimlerini sayar mısınız?

a) Teftiş ve Gözetim Kurulu Başkanlığı,
b) Bilgi Sistemleri Merkezi,
c) Hukuk Müşavirliği,
d) Müdürlükler,
1- Hisse Senetleri Piyasası Müdürlüğü,
2- Tahvil ve Bono Piyasası Müdürlüğü,
3- Risk Yönetim Müdürlüğü,
4- Takas ve Saklama Müdürlüğü,
5- Kotasyon Müdürlüğü,
6- İstatistik Müdürlüğü,
7- Strateji Geliştirme ve Araştırma Müdürlüğü,
8- Eğitim ve Yayın Müdürlüğü,
9- Uluslararası İlişkiler Müdürlüğü,
10- Personel Müdürlüğü,
11- Mali İşler Müdürlüğü,
12- İdari İşler Müdürlüğü,
13- Yapı ve İşletme Müdürlüğü,
14- Özel Kalem Müdürlüğü ve Yönetim Kurulu Özel Bürosu,
15- Üye İşleri Müdürlüğü,
16- Koruma ve Güvenlik Müdürlüğü,
17- Yabancı Menkul Kıymetler Piyasası Müdürlüğü,
18- Kamuyu Aydınlatma Platformu İşletim Müdürlüğü,
19- Gelişen İşletmeler Piyasası Müdürlüğü,
20- Piyasa, Ürün Geliştirme ve Özel Projeler Müdürlüğü,
21- Medya ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü,
22- Pazarlama Müdürlüğü.

14. İMKB'nin organları hangileridir?

İMKB'nin organları şunlardır:

a) Genel Kurul;

İMKB'nin üst karar organıdır. İMKB üyeleri olan aracı kuruluşlardan oluşur. Yılda bir kez olağan toplantı yapar.

b) Yönetim Kurulu;

İMKB'nin karar organıdır. Bir başkan ve dört üye olmak üzere beş üyeden oluşur. İMKB Başkanı İMKB Yönetim Kurulu'nun ve yürütme teşkilatının başıdır. İMKB Başkanı dışındaki İMKB Yönetim Kurulu üyeleri dört yıl için İMKB Genel Kurulu tarafından seçilir. Diğer taraftan, İMKB Yönetim Kurulu kendi üyeleri arasından bir başkan vekili seçer.

c) Denetleme Kurulu;
İMKB'nin denetim organıdır. İMKB Genel Kurulu tarafından iki yıl için seçilen iki denetçiden oluşur. Denetçiler, İMKB'nin hesap ve işlemlerini, ilgili düzenlemeler çerçevesinde denetlemekle görevli ve yükümlüdürler.

15. İMKB'deki komiteler hangileridir?

İMKB'de üç komite bulunmaktadır:
a) Uyuşmazlık Komitesi,
b) Disiplin Komitesi,
c) Kotasyon Komitesi.

Söz konusu komiteler, görev ve yetkilerine giren alanlarda İMKB Yönetim Kurulu'nun karar vermesine yardımcı olacak raporlar düzenlerler.

16. İMKB geçici olarak kapatılabilir mi?

İMKB'de olağandışı olumsuz gelişmelerin olması halinde, İMKB'nin geçici olarak kapatılmasına karar verilebilir. İMKB'nin üç güne kadar geçici olarak kapatılmasına karar alma yetkisi aynı zamanda İMKB Yönetim Kurulu Başkanı da olan İMKB Başkanı'na aittir. İMKB Yönetim Kurulu'nun talebi üzerine İMKB'nin onbeş güne kadar geçici olarak kapatılmasına SPK, bir aya kadar geçici olarak kapatılmasına SPK'nın talebi üzerine Bakan yetkili kılınmıştır. İMKB'nin bir aydan fazla süre ile geçici olarak kapatılmasına karar vermeye Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Piyasalar ve Pazarlar

17. İMKB'de hangi finansal araçlar işlem görür ve hangi pazarlar açılır?

İMKB'de hisse senedi, borsa yatırım fonu, varant, tahvil ve benzeri finansal sermaye piyasası araçları işlem görür. İMKB, kota aldığı menkul kıymetlerin alım satımının yapılacağı pazarlar teşekkül ettirir. Ayrıca ihtiyaca göre;

a) Kote edilmemiş menkul kıymetlerin devamlı alım satımı,
b) Blok halinde menkul kıymet alım satımı,
c) Resmi müzayede,
d) Birinci el piyasası alanına giren menkul kıymet alım satımı gibi işlemlerin yapılacağı pazarları da ilgili düzenlemeleri yaparak işleme açar.

18. İMKB'de hangi piyasalar mevcuttur?

İMKB'de menkul kıymetlerin işlem gördüğü dört piyasa mevcuttur:

a) Hisse Senetleri Piyasası,
b) Tahvil ve Bono Piyasası,
c) Yabancı Menkul Kıymetler Piyasası,
d) Gelişen İşletmeler Piyasası.

Hisse Senetleri

19. Hisse senedi nedir?
Hisse senetleri; anonim şirketler, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler, özel kanunla kurulmuş kamu kuruluşları tarafından çıkarılan sermayenin belirli bir bölümünü temsil eden, sahibine ortaklık haklarından yararlanma imkânı veren menkul kıymetlerdir.

20. Hisse senetleri dolaşım yeteneği açısından kaça ayrılır?
Hisse senetleri, hamiline veya nama yazılı olmak üzere ikiye ayrılırlar. Ortaklık, esas sözleşmesinde hüküm bulunması ve payların tamamının ödenmiş olması halinde hamiline hisse senedi çıkarabilir.

21. Oydan Yoksun Hisse Senedi nedir?
Ortaklıklar, sermaye artırımı suretiyle oy hakkı hariç, sahibine kâr payından ve istendiğinde bedelsiz pay alma hakkında imtiyaz dışındaki diğer hususlarda imtiyaz ve diğer ortaklık haklarını sağlayan, istendiğinde belirli bir vade veya vadelerde, sabit veya değişken oranda ortaklığın oy hakkına sahip hisselerini satın alma ve ortaklık payları ile değiştirme hakkı veren oydan yoksun hisse (OYH) ihraç edebilirler. Hisse senetleri İMKB'de işlem gören şirketlerin ihraç edecekleri OYH ayrı bir işlem sırası açılmak suretiyle İMKB'de işlem görebilmektedir.

22. Hisse senedi sahibinin ortaklık hakları nelerdir?
Hisse senedi sahibinin başlıca hakları aşağıda sayılmıştır:

a) Rüçhan hakkı (Bedelli Sermaye Artırımına Katılım Hakkı),
b) Kârdan (temettüden) pay alma hakkı,
c) Oy kullanma hakkı,
d) Yönetime katılma hakkı,
e) Tasfiyeden hissesi oranında pay alma hakkı,
f) Bilgi edinme hakkı.

23. Sermaye artırımı ve temettü dağıtımı nedir?
Bilançoda Borçlar (Pasif) kısmında gösterilmekle birlikte işletmenin varlığı niteliğindeki Özkaynaklar hesabının bir alt kalemi olan ve işletme sahip veya sahiplerinin işe başlama tarihinde işletmeye koydukları para vs. varlıkların toplamı olan sermaye, daha sonra elde edilen kazancın dağıtılmayarak eklenmesi (bedelsiz artırım) ile veya ortaklardan para toplanması suretiyle (bedelli artırım) artırılabilmektedir.

Temettü dağıtımı ise kâr payının ortaklara sermayedeki payları oranında dağıtımıdır.

Hisse senedi sahiplerinin sermaye artırımı ve temettü ödemesinden faydalanabilmesi için (bedelli, bedelsiz) sermaye artırımı ve/veya temettü dağıtım tarihi başlangıcından bir gün önce hisse senetlerinin ilgili hesabında kayıtlı olması gerekmektedir.

24. Genel kurula katılmak için, şirket hisse senedi sahibinin yapması gereken işlemler nelerdir?
İMKB'de işlem gören şirketlerin genel kurul toplantılarına yatırımcıların katılımlarının kolaylaştırılması ve ihraççı şirketlere sağlıklı bilgiler iletmek amacıyla "Genel Kurul Blokajı Uygulaması" yapılmaktadır. "Genel Kurul Blokajı" hususuna Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.(MKK)'nın www.mkk.com.tr web sitesinde yer verilmiş olup, buradan ayrıntılı bilgi edinme imkânı mevcuttur.

25. Hisse senedinde nominal değer ne demektir?
Hisse senedinin ilk çıkarılışı sırasında ortaklık yönetimi tarafından verilen itibari değere "nominal değer" denir.

26. Hisse senedinin ihraç fiyatı ile borsa fiyatı ne demektir?

Hisse senetlerinin çıkarılışı aşamasında satışa sunulduğu fiyata "ihraç fiyatı" denir. İMKB'de işlem görmeye başlayan hisse senetlerinin, İMKB'deki arz ve talep koşullarına göre oluşan fiyatına "Borsa fiyatı" denir.

27. Hisse senedinde zaman aşımı var mıdır?

Hisse senedi bir mülkiyet senedi olduğundan ve vade taşımadığından zaman aşımına tabi değildir.

28. Hisse senetlerine ilişkin bedelli rüçhan (öncelik, önce alım) hakkını kullanmak için süre ne kadardır?

Bedelli sermaye artırımı sürecinde rüçhan hakkı kullanma süresi 15 günden az, 60 günden fazla olamaz. Belirlenen rüçhan hakkı kullanım sürecinin bitiş tarihinden itibaren o yıla ilişkin Rüçhan Hakkı Kuponunun herhangi bir değeri yoktur.

29. Hisse senedi sahibinin dağıtılan kâr payını kullanmak için zaman aşımı süresi ne kadardır?

İlgili mevzuat uyarınca, söz konusu işlemlerin başladığı tarihten itibaren 5 yıldır.

30. Sermaye artırımı ve temettü ödemeleri sonucunda hisse senedinin fiyatı neden düşer?

İMKB'de işlem gören şirketlerin bedelli, bedelsiz sermaye arttırımına gitmesi ve/veya temettü ödemesi halinde hisse senetlerinin fiyatı, yapılan sermaye arttırımı ve/veya ödenen temettü nedeniyle yeniden hesaplanmakta ve hisse senetlerinin fiyatında bedelli, bedelsiz sermaye artırımı ve/veya temettü oranlarına bağlı olarak azalma olmaktadır. Bu işleme hisse senetlerinin bölünmesi, sonradan oluşan fiyata ise bölünmüş fiyat (en yakın fiyat adımına yuvarlandıktan sonra ise "Baz Fiyat") denilmektedir.

Yatırım Fonları

31. Yatırım Fonu nedir?

Yatırım Fonu, halktan katılma belgeleri karşılığında toplanan paralarla, belge sahipleri hesabına, riskin dağıtılması ilkesi ve inançlı mülkiyet esaslarına göre, hisse senetleri, özel ve kamu sektörü borçlanma senetleri, kıymetli madenler, diğer sermaye piyasası araçları, repo, ters repo ve türev sözleşmelerden oluşturulabilecek portföyü işletmek amacıyla kurulan mal varlığıdır.

Yatırım fonları, A ve B Tipi olmak üzere iki ana gruba ayrılır. Yatırım fonu, içtüzüğünde belirtilmek suretiyle, portföy değerinin aylık ağırlıklı ortalama bazda en az %25'ini, devamlı olarak özelleştirme kapsamına alınan Kamu İktisadi Teşebbüsleri de dahil Türkiye'de kurulmuş ortaklıkların hisse senetlerine yatırmış fonlar A tipidir. Portföy değerinin aylık ağırlıklı ortalama bazda en az %25'ini, devamlı olarak, Türk şirketlerinin hisse senetlerine yatırmış olma şartı aranmayan fonlara ise, B Tipi Yatırım Fonu denir.

32. Yatırım Fonları ile Yatırım Ortaklıkları arasındaki farklar nelerdir?

Yatırım ortaklıkları, sermaye piyasası araçları ile ulusal ve uluslararası borsalarda veya borsa dışı organize piyasalarda işlem gören altın ve diğer kıymetli madenlere ilişkin portföyü işletmek üzere anonim ortaklık şeklinde ve kayıtlı sermaye esasına göre kurulan sermaye piyasası kurumlarıdır. Yatırım fonları ise portföy işletmek amacıyla kurulur ve tüzel kişiliği yoktur.

33. Yatırım Fonu ile BYF arasında ne fark vardır?

Yatırım fonu portföy işletmek amacıyla kurulur. BYF ise, bir endeksi baz alır, baz aldığı endeksin performansını yatırımcılara yansıtmayı amaçlar ve katılma belgeleri borsalarda işlem görür.

34. Borsa Yatırım Fonu nedir?

Borsa yatırım fonu (BYF); bir endekse dayalı olarak çıkarılan ve baz aldığı endeks kapsamındaki menkul kıymetlere endeksteki ağırlıkları oranında yatırım yapan fona denir. Örneğin, İMKB-30 endeksine yatırım yapmak isteyen bir yatırımcı, endeksteki hisse senetlerini ayrı ayrı almak yerine BYF'ye yatırım yaparak söz konusu endekse yatırım yapma imkanı bulmakta ve endeksin getirisinden yararlanabilmektedir.

Borsa yatırım fonları, yetkili aracı kuruluşlar tarafından, yatırımcılardan toplanan nakit ile, baz alınan endeksteki menkul kıymetlerin satın alınmasıyla oluşturulan portföylerdir. BYF'ler, baz aldıkları endeksteki hisse senetleri ya da diğer enstrümanların (altın, tahvil, döviz vb.) getirisini yansıtmakta ve riskini taşımaktadır.

BYF'lerin temel özelliği, fon katılma belgelerinin hisse senetleri gibi İMKB'de işlem görebilmesidir. Borsa yatırım fonu paylarının, aynen hisse senetleri gibi, aracı kurumlar vasıtasıyla İMKB Fon Pazarı'nda alınıp satılması mümkündür.

35. BYF'lerin avantajları nelerdir?

BYF'lerin avantajları;
a) İşlem kolaylığı,
b) Riskin dağıtılması,
c) Düşük maliyet (portföy yönetim ücreti),
d) Şeffaflık,
e) Katılma belgesi karşılığı hisselerin İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'de (Takasbank) saklanmasıdır.

36. BYF'lerin riski var mıdır?

BYF'ler, takip ettikleri endeksin getirilerini yansıtmayı amaçlar. Bu nedenle, takip edilen endeks değer kaybederse fonun fiyatı da değer yitirebilir.

37. BYF'lerin alım-satımı nasıl yapılır?

Borsa'da işlem görmesi uygun görülen BYF katılma belgelerinin alım satımı Hisse Senetleri Piyasası bünyesindeki Fon Pazarı'nda (F) özellik kodu ile yapılır. Alım satım işlemleri BYF'nin temel aldığı endeksi oluşturan kıymetlerin ait olduğu pazarın işlem saatleri içerisinde gerçekleştirilir.

Lot büyüklüğü 1 adet katılım payı olarak belirlenmiştir. Borsa'da işlem görecek BYF'nin birim pay değeri, en az 1 TL olacak şekilde belirlenir. Fon işlemlerinin takası işlem gününü izleyen ikinci işgünü (T+2) gerçekleştirilir.

38. İMKB'de kaç tip BYF işlem görmektedir?

BYF, portföyünün en az %80'i, devamlı olarak baz alınan ve SPK tarafından uygun görülen bir endeks kapsamındaki menkul kıymetlerden oluşan ve formüle uygun olarak yapılan hesaplama çerçevesinde, baz alınan endeksin değeri ile fonun birim pay değeri arasındaki korelasyon katsayısı en az %90 olacak şekilde, baz alınan endeksi takip etmek üzere kurulan fonlardır.

BYF'ler, baz alınan endeks kapsamındaki menkul kıymetlerin;
a) Tümünde tam kopyalama yoluyla,
b) Seçilen bir kısmından örnekleme yoluyla,
oluşturulabilir.

İMKB'de 2010 yılı Kasım ayı itibariyle aşağıda yer alan 12 adet BYF işlem görmektedir:

- DJ İstanbul 20 BYF
- DJ Türkiye 15 A Tipi BYF
- DJIM Türkiye A Tipi BYF
- Finansbank DJ Banka BYF
- Finansbank İMKB 30 BYF
- FTSE İST. Bono B Tipi BYF
- Garanti MSCI A Tipi BYF
- İstanbul Altın BYF
- İş Yatırım Tahvil B Tipi BYF
- Kuveyt Türk Altın BYF
- Mali Sek Dışı NFIST20 BYF
- Finansbank A.Ş GT-30 A Tipi BYF

Varantlar

39. Varant nedir?

Elinde bulunduran kişiye, dayanak varlığı ya da göstergeyi önceden belirlenen bir fiyattan belirli bir tarihte veya belirli bir tarihe kadar alma veya satma hakkı veren ve bu hakkın kaydi teslimat ya da nakit uzlaşı ile kullanıldığı menkul kıymet niteliğindeki sermaye piyasası aracıdır. Varant satın alan yatırımcı ödediği bedel karşılığında bir dayanak varlığı değil, o dayanak varlığı alma ya da satma hakkını satın alır.

40. Varantlar yatırımcılara ne yarar sağlar?

Varantlar;
a) Risk yönetimi için ideal bir araçtır,
b) Alım ve satım varantı yoluyla, temel alınan menkul kıymet veya endeksin her iki yöndeki hareketine ilişkin pozisyon alma imkânı sağlar,
c) Dayanak varlığın getirilerine düşük sermayeyle *(kayıp miktarı, konulan bu sermayeyle sınırlı kalmak üzere)* ve kaldıraç kullanarak *(yatırdığımız paranın veya teminatın çok üstündeki bir hacimde pozisyon almanızı sağlayan uygulamadır)* yatırım yapabilmeyi sağlar.

41. Hisse senedi ile varant arasındaki başlıca farklar nelerdir?

Varantlar, yatırımcısına hisse senetlerinin sağladığı "Kâr Payı Hakkı, Yeni Pay Alma Hakkı (Rüçhan Hakkı), Tasfiye Bakiyesine Katılma Hakkı, Şirket Yönetimine Katılma Hakkı, Oy Hakkı ve Bilgi Alma Hakkı" gibi hakları sağlamazlar. Varant satın alan yatırımcı hisse senedini almış olmaz, hisse senedini alma ya da satma hakkını elde etmiş olur.

42. Varant yatırımının riski var mıdır?

Gerekli koşulları sağlayan Banka ve Aracı Kuruluşlar tarafından varant çıkartılabilir. Yatırımcıların kaybı, varantı almak için ödedikleri prim değeri ile sınırlıdır. Yatırımcılar, varant yatırımında önemli oranda kâr edebilecekleri gibi yatırdıkları paranın tamamını da kaybedebilirler. Bu nedenle, varantlara yatırım yapmadan önce varantlara ilişkin temel bilgiler öğrenilmelidir.

a) Varantlar belirli bir vadeye sahiptirler. Varanta kısa ve orta vade beklentisiyle yatırım yapılır. Varant yatırımcısının üç seçeneği vardır: Varantın süresinin sona ermesini bekleyebilir, varantı satabilir veya söz konusu varant Amerikan tipi ise vadesi gelmeden de işleme koyup kullanabilir.
b) Kaldıraç etkisi nedeniyle varant alım işlemi yapmanın piyasada lehte çalışabileceği gibi aleyhte de çalışabileceği ve bu anlamda kaldıraç etkisinin yüksek kazançlar sağlayabileceği gibi zararlara da yol açabileceği ihtimali gözönünde bulundurulmalıdır.
c) Piyasada oluşacak fiyat hareketleri sonucunda yatırılan paranın tümü kaybedilebilir. Ancak risk varanta ödenen bedel ve buna ek olarak ödenen komisyon ve diğer ücretler ile sınırlıdır.
d) Varant alım satımına ilişkin olarak yapılacak teknik ve temel analizlerin kişiden kişiye farklılık arz edebileceği ve bu analizlerde yapılan öngörülerin gerçekleşmeme olasılığının bulunduğu dikkate alınmalıdır.

43. Varantlar nasıl işlem görür?

Varantlar piyasa yapıcılık yöntemi ile işlem görmektedir. İhraççılar, piyasa yapıcılar aracılığıyla alım satım kotasyonu verirler. Kotasyonlar gerçekçi fiyat konusunda piyasayı yönlendirir. Piyasa yapıcılığı yatırımcılara gerçekçi fiyatlar seviyesinde pozisyona girme ve pozisyondan çıkma imkânı verir.

Yatırımcılar teminat yatırmadan, doğrudan varantı alıp satarak işlem yapmaktadırlar. Varant piyasasında açığa satış mümkün değildir.

44. Varant fiyatını hangi faktörler etkiler?

Varantın fiyatını; dayanak varlığın kârlılığına ilişkin beklentilerin değişmesi, Merkez Bankası'nın faiz politikasını değiştirmesi, temettü beklentilerindeki değişmeler, sermaye artırımı açıklamaları ve bunun yanı sıra;

a) Dayanak varlık spot fiyatı,
b) Dayanak varlığın ileriye dönük fiyat oynaklığı,
c) Kullanım fiyatı,
d) Vadeye kalan gün sayısı etkiler,
e) Vadeye kalan gün sayısı arttıkça varantın zaman değeri artar,
f) Varantın içsel değeri veya zaman değeri artar ise varantın fiyatı artar.

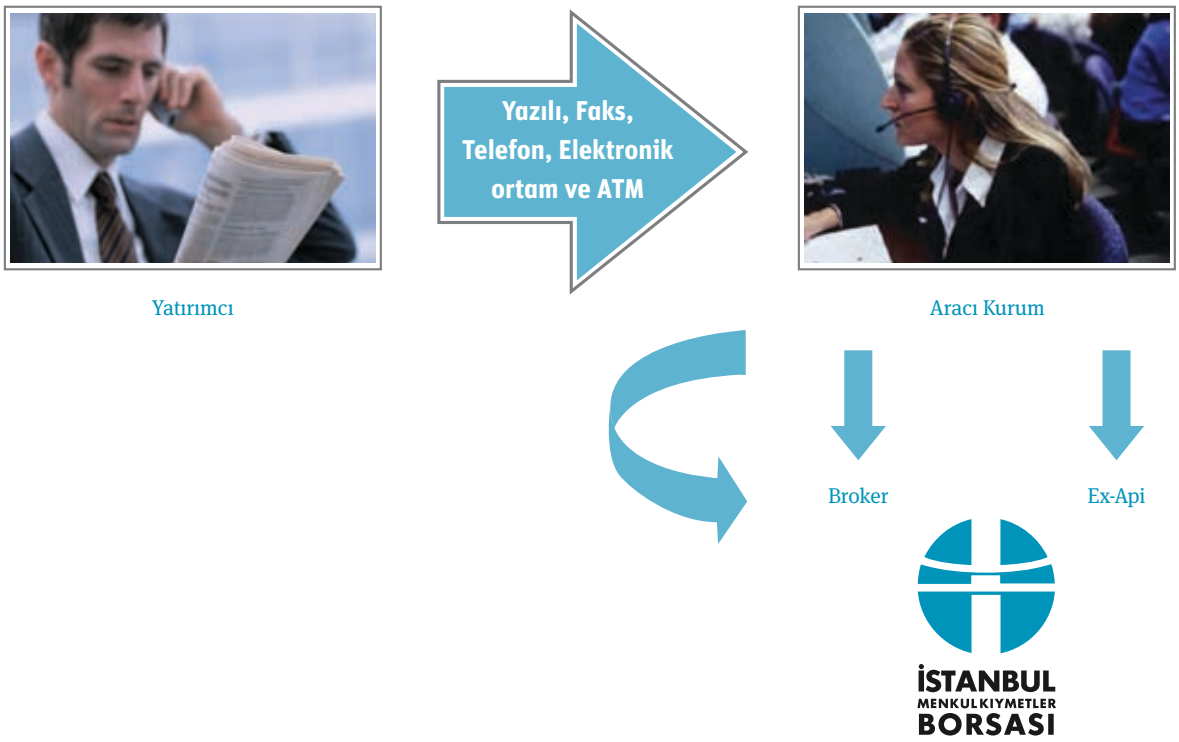
Hisse Senetleri Piyasası

45. Hisse Senetleri Piyasası (HSP) nedir?
Borsa kotuna alınan veya alınmayan hisse senetlerinin ve ilişkili-bağlı menkul kıymetlerin (Rüçhan Hakkı Kuponu, Borsa Yatırım Fonu, Varant vs.) Borsa Yönetim Kurulu tarafından açılan çeşitli pazarlarda işlem gördüğü piyasanın genel adı Hisse Senetleri Piyasasıdır.

46. Yatırımcılar HSP'de alım satım işlemlerini nasıl gerçekleştirirler?
HSP pazarlarında alım satım işlemleri, yalnızca bu faaliyet konusunda Sermaye Piyasası Kurulu'ndan (SPK) yetki belgesi, İMKB'den Borsa Üyelik Belgesi almış olan İMKB üyesi aracı kuruluşlar tarafından yapılabilmektedir.

Yatırımcılar, İMKB'de bizzat alım-satım yapamazlar. Yatırımcıların aracı kuruluşlara verecekleri emirlerin yazılı olması esastır. Bu durumda, "Müşteri Emri Formu" en az iki nüsha halinde düzenlenir ve formun imzalı bir örneği yatırımcıya verilir. Diğer taraftan yatırımcı emirleri; telefon, faks, ınternet, ATM kayıtları, elektronik ortamda ya da benzeri şekillerde imza olmaksızın da verilebilir. Bu emirler genel hükümler açısından sözlü emir hükmündedir. Sözlü emirlere dayanarak yapılan işlemlerde, sözlü emrin varlığını ispat yükümlülüğü aracı kuruluşa aittir. Bu bağlamda; İMKB'de hisse senetleri alım satımına ilişkin şema aşağıda yer almaktadır:

İMKB' de Hisse Senedi Alım-Satım İşlemlerine İlişkin Şema

DOGUB
EGCYH
EGPRO
EKIZ
EURON
FONFK
GEDIK
GOZFA
KATMR
MAKTK
MANGO
0.91
1.67
1.42
1.28
1.69
7.44
4.49
1.63
2.48
2.10
2.58
5.48
2.40
3.01
2.03
0.71
0.32
1.68
1.43
1.29
1.70
7.52
4.50
1.70
2.49
2.12
2.59
5.50
2.48
3.02

47. Menkul kıymetlerin İMKB HSP'de işlem görme yöntemleri nelerdir?

Hisse senetlerinin HSP'de işlem görme yöntemleri aşağıda yer almaktadır:

a) Açılış Seansı,
b) Çoklu Fiyat,
c) Piyasa Yapıcılık,
d) Tek Fiyat.

48. Açılış Seansı ve Açılış Fiyatı nedir?

Belirli bir zaman dilimi boyunca emirlerin herhangi bir eşleşme yapılmaksızın Alım-Satım Sistemi'ne kabul edildiği ve bu süre sonunda en yüksek miktarda işlemin gerçekleşmesini sağlayan tek bir fiyat seviyesinin (Açılış Fiyatı) hesaplanarak, tüm işlemlerin bu fiyat seviyesinden gerçekleştirildiği tek fiyat yöntemiyle çalışan özel bir seans uygulamasıdır.

49. Çoklu Fiyat İşlem Yöntemi nedir?

Bir hisse senedi için Borsa'ya iletilen emirlerin Borsa tarafından belirlenen işlem süreleri boyunca sürekli bir şekilde ve öncelik kurallarına uygun olarak çeşitli işlem fiyatlarından eşleştirilmesi yöntemidir. Bu yöntemde emirler sisteme girildiği anda karşı taraftaki (örneğin alış emri giriliyorsa satış tarafı) emirler sistem tarafından kontrol edilerek girilen emrin fiyatı karşı tarafta beklemekte olan emirlerin fiyatlarıyla kesişiyorsa hemen işlem gerçekleştirilir. İşlem gerçekleştirme sürecinde hangi emirlerin işlem göreceği ise Fiyat ve Zaman Önceliği kuralları çerçevesinde belirlenir.

Emirlerin işlem görme sıralamasında ilk önce fiyat, fiyatın aynı olması durumunda zaman önceliğine bakılmaktadır.

a) Fiyat Önceliği

Daha düşük fiyatlı satış emirlerinin, yüksek fiyatlı satış emirlerinden; daha yüksek fiyatlı alım emirlerinin, düşük fiyatlı alım emirlerinden önce işlem görmesini sağlayan öncelik kuralıdır.

b) Zaman Önceliği

Girilen emirlerde fiyat eşitliği olması halinde, sisteme zaman açısından daha önce kaydedilen emrin daha önce işlem görmesini sağlayan öncelik kuralıdır.

Örnek:

Alış Lot	Alış Fiyatı	Satış Fiyatı	Satış Lot
40	2,24	2,25	150
100	2,23	2,26	20
15	2,23	2,27	70
200	2,22	2,27	80
50	2,21		

Yukarıdaki tabloda görülen emirlerin bulunduğu bir hisse senedi işlem sırasına 115 lotluk 2,23 fiyatlı bir satış emri girildiğinde, sistem alış tarafındaki emirleri kontrol edecek, oradaki en iyi fiyatlı alış emrinden başlayarak (alış tarafında satış emrinin fiyat seviyesinden ve hatta daha yüksek fiyattan emir olduğu için) satış emrini alış emirleriyle eşleştirerek işlemleri gerçekleştirecektir.

Alışta bekleyen 40 lotluk emirle işlem 2,24 TL fiyattan olacaktır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, satış emrinin 2,23 TL fiyattan verilmiş olmasına rağmen, sistemin işlemi 2,24'ten gerçekleştirmesidir. Burada sistem her zaman pasifte bekleyen en iyi fiyattan başlayarak işlem yaptırmaktadır.

Daha sonra emrin kalan kısmı olan 75 lot ise 2,23 seviyesinde alışta bekleyen 100 lotluk emirle (15 lotluk 2,23 fiyatlı emre göre zaman önceliği olduğu için önceliklidir) işlem görecek ve emrin tamamı işlem görmüş olacaktır.

İşlemler sonrası işlem sırasında bekleyen emirlerin durumu aşağıdaki şekilde olacaktır:

Alış Lot	Alış Fiyatı	Satış Fiyatı	Satış Lot
25	2,23	2,25	150
15	2,23	2,26	20
200	2,22	2,27	70
50	2,21	2,27	80

50. "Piyasa Yapıcılık İşlem Yöntemi" ve "Kotasyon Emri" nedir?

Piyasa Yapıcılık yöntemi, Çoklu Fiyat yöntemiyle işlem gören menkul kıymetlerde atanmış bir üye tarafından bu amaçla tanımlanmış hesap veya hesaplar kullanılarak çift taraflı sürekli kotasyon (fiyat ve miktar) verilmek suretiyle o menkul kıymette işlem gerçekleşebilecek fiyat aralığının belirlendiği ve likiditenin hedeflendiği işlem yöntemidir.

Kotasyon Emri; piyasa yapıcı üye tarafından iletilen, iletildiği menkul kıymette seans anındaki değerleri itibarıyla işlem gerçekleşebilecek fiyat aralığını belirleyen, alış ve satış emri şeklindeki fiyat ve miktar bildirimidir.

Kurumsal Ürünler Pazarı (KÜP)'nda işlem gören Borsa yatırım fonları, aracı kuruluş varantları ile halka açık piyasa değeri 10 milyon TL'nin altındaki menkul kıymet yatırım ortaklıklarında zorunlu olarak uygulanacak işlem yöntemidir. KÜP'te, İMKB 100 Endeksi hesaplamasına dahil edilen menkul kıymetler daima çoklu fiyat yöntemi ile işlem görür. Gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıkları ile halka açık piyasa değeri 10 milyon TL ve üzerindeki menkul kıymet yatırım ortaklıklarında çoklu fiyat işlem yöntemi uygulanmaktadır. İMKB 100 Endeksinde yer alanlar hariç olmak üzere, KÜP'te çoklu fiyat yöntemi ile işlem gören menkul kıymetler, piyasa yapıcılık için başvuru olması ve onaylanması halinde piyasa yapıcılık yöntemi ile işlem görebilir.

51. Tek Fiyat İşlem Yöntemi nedir?

Tek fiyat yöntemi, belirli bir zaman dilimi boyunca emirlerin eşleştirme yapılmaksızın HSP Alım-Satım Sistemi'ne kabul edilip, bu süre sonunda en yüksek miktarda işlemin gerçekleşmesini sağlayan fiyat seviyesinin hesaplandığı, tüm işlemlerin bu fiyat seviyesinden gerçekleştiği işlem yöntemidir. Bu işlem yönteminin uygulandığı menkul kıymetlerde her seansta 2 kez (ilki Açılış Seansı, ikincisi Tek Fiyat Seansı olarak adlandırılan) olmak üzere, günde 4 kez fiyat belirlenir ve belirlenen tek fiyattan işlemler gerçekleştirilir.

52. Seans kavramı hakkında bilgi verir misiniz?

İMKB'de bir menkul kıymetin ilgili olduğu piyasa ve pazarlarda, işlemlerin başlatıldığı an ile yine işlemlerin bitirildiği an arasında geçen süre seans olarak adlandırılır. Aynı pazarda ve aynı işlem yönteminde işlem gören tüm menkul kıymetlerin seansı aynı anda başlar ve biter.

53. HSP pazarlarında hangi saatlerde işlem gerçekleştirilmektedir?

HSP'de seans saatleri aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

Seans	Seans Saatleri
1.Seans	09:30 - 12:30
Açılış Seansı:	09:30 - 09:50
Emir Toplama	09:30 - 09:45
Açılış Fiyatlarının Belirlenmesi	09:45(+)*
Piyasa Yapıcılık - İlk Kotasyon Girişi	09:45(+)*- 09:49
Sistem - Otomatik İlk Kotasyon Atama	09:49
Çoklu Fiyat ve Piyasa Yapıcılık Seansı	09:50 - 12:30
Tek Fiyat Seansı:	09:50 - 12:30
Emir Toplama	09:50 - 12:25
Tek Fiyatın Belirlenmesi	12:25(+)*
2.Seans	14:00 - 17:30
Açılış Seansı:	14:00 - 14:20
Emir Toplama	14:00 - 14:15
Açılış Fiyatlarının Belirlenmesi	14:15(+)*
Piyasa Yapıcılık - İlk Kotasyon Girişi	14:15(+)*- 14:19
Sistem - Otomatik İlk Kotasyon Atama	14:19
Çoklu Fiyat ve Piyasa Yapıcılık Seansı	14:20 - 17:30
Tek Fiyat Seansı:	14:20 - 17:30
Emir Toplama	14:20 - 17:25
Tek Fiyatın Belirlenmesi	17:25(+)*
Toptan Satışlar Pazarı Resmi Müzayede İşlemleri Birincil Piyasa İşlemleri	11:00 - 12:30
Gözaltı Pazarı (Açılış seansı ile başlar)	14:00 - 17:30
RHKP, Yeni Hisse Senedi İşlemleri	Hisse senedinin bulunduğu pazarın içinde, aynı seans süresince gerçekleştirilecektir. RHKP'deki menkul kıymetler açılış seansına dahil edilmez.

* (+) İşlemlerin tamamlanmasına bağlı olarak değişebilecek bir saati ifade eder.

54. Hisse senedi alım satım emri nasıl verilir?
HSP'de emirler aşağıdaki emir tiplerinden biri kullanılarak verilebilir:

a) Normal Emirler: İşlem birimi halinde verilmiş, tam olarak bir lot ve katlarından oluşan emirlerdir. Normal emirler şu şekillerde verilebilir:

1- Limit Fiyatlı Emirler: Fiyat ve miktarın belirtildiği emirlerdir. Emrin gerçekleşmeyen bölümü sistemde pasif olarak geçerlilik süresi kadar bekler.

2- Kalanı İptal Et (KIE) Emirler: Bir defada girilebilecek emir miktarı sınırına bağlı kalmaksızın, fiyat ve miktar belirtilerek girilen ve emrin girildiği anda karşılanmayan bölümünün otomatik olarak iptal edildiği emir türüdür.

3- Özel Limit Fiyatlı Emirler (OLFE): Tanımlanan fiyata kadar olan karşı emirlerin tümünü gerçekleştirmek amacıyla girilen emirlerdir.

4- Açılış Fiyatlı Emirler (AFE): Açılış Seansı ve Tek Fiyat süresince yalnızca miktar belirtilerek fiyatsız girilen emirlerdir. Açılış fiyatından işlem görürler. Öncelik açısından açılış fiyatına eşit ve daha iyi limit fiyatlı emirlerden sonra gelir, kendi aralarında ise zaman önceliğine göre sıralanırlar. Bu emir türü henüz uygulanmamaktadır.

b) Özel Emirler: Menkul kıymet bazında belirlenen hisse sayısını aşan emirlerdir. Özel emirler bölünemez ve bir bütün olarak alınıp satılır. Girilen özel emrin, karşısında girilmiş eşit, daha iyi fiyatlı ve girilen emri bütünüyle karşılayacak miktarda limit fiyatlı emirler varsa işlem gerçekleştirilmez.

55. Emir ve işlemler İMKB tarafından nasıl iptal edilebilir?
Aşağıdaki şartların varlığı halinde, iki veya daha fazla İMKB üyesinin başvurusu üzerine ya da re'sen, üye ve/veya menkul kıymet bazında bekleyen emirler ve/veya gerçekleşen işlemler belirli bir zaman dilimi içinde veya zaman dilimine bağlı olmaksızın iptal edilebilir.

a) Bilgisayar ortamından kaynaklanan hatalar,
b) Üyelerden en az birinin hatalı emri veya eksper tarafından hatalı emir girişi sonucunda gerçekleşen işlemler,
c) İMKB Yönetmeliği'nin 24'üncü maddesi kapsamında belirtilen ve yapay fiyat ve piyasa oluşturulmasında yasaklanan hallerin herhangi birinin varolduğunun tespiti,
d) Üye ve/veya menkul kıymetlerin işlemlerini durduracak diğer maddi unsurların ortaya çıkması hali.

İptal kararları verildikleri günü izleyen ilk iş günü çıkan İMKB Bülteni'nde ilan edilir.

56. HSP bünyesinde hangi pazarlar bulunmaktadır?
HSP'de; aşağıda belirtilen sekiz pazar bulunmaktadır.

a) Ulusal Pazar (Kot İçi),
b) Kurumsal Ürünler Pazarı (Kot İçi),
c) İkinci Ulusal Pazar (Kot Dışı),
d) Yeni Ekonomi Pazarı (Kot Dışı),
e) Gözaltı Pazarı (Kot Dışı),
f) Toptan Satışlar Pazarı,
g) Borsa Yatırım Fonu Pazarı,
h) Varant Pazarı.

Ayrıca; esas bağlı olduğu bir ana işlem sırasının alt pazarları olan ve geçici olarak, belirli bir süre için açılan pazarlar olarak; Resmi Müzayede Pazarı, Birincil Piyasa, Temerrüt ve Rüçhan Hakkı Kupon Pazarı da (RHKP) HSP'de yer almaktadır.

57. Ulusal Pazar nedir?
İMKB kotunda bulunan ve asgari tedavül kriterlerini haiz şirketlerin hisse senetlerinin güven ve istikrar içerisinde işlem gördüğü Pazardır.

58. Kurumsal Ürünler Pazarı (KÜP) neden kurulmuştur?
KÜP; daha önce Ulusal Pazarda işlem görmekte olan menkul kıymet yatırım ortaklıkları, gayrimenkul yatırım ortaklıkları, girişim sermayesi yatırım ortaklıkları hisse senetleri ile İMKB yatırım fonları katılma belgeleri ve yeni bir menkul kıymet olan ve yapılandırılmış ürünler başlığı altında işlem gören aracı kuruluş varantlarının ve diğer yapılandırılmış ürünlerin ayrı bölümler halinde özel bir pazar bünyesinde işlem görmelerini ve fiyatlarının düzenli ve şeffaf bir piyasada, rekabet koşulları içinde oluşmasını temin etmek üzere kurulmuştur.

59. İkinci Ulusal Pazar nedir?
İMKB Kotasyon Yönetmeliği'ndeki kotasyon koşullarını sağlayamayan şirketler ile gelişme ve büyüme potansiyeli taşıyan Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin sermaye piyasalarından kaynak temin etmelerine olanak sağlamak, söz konusu şirketlerden İMKB'de işlem görmesi uygun görülenlerin hisse senetlerine likidite sağlamak ve bu hisse senetlerinin fiyatlarının düzenli ve şeffaf bir piyasada, rekabet koşulları içinde oluşmasını temin etmek için kurulan pazardır.

60. Yeni Ekonomi Pazarı ne sağlar?
İMKB'de "Yeni Ekonomi Pazarı"nın oluşturulmasındaki amaç telekomünikasyon, bilişim, elektronik, internet, bilgisayar üretim, yazılım ve donanım, medya veya benzeri alanlarda faaliyet gösteren teknoloji şirketlerinin sermaye piyasasından kaynak elde etmelerini sağlamak ve söz konusu şirketlerin hisse senetlerinin İMKB'de güven ve şeffaflık ortamında, organize ikincil piyasada işlem görmesini temin etmektir.

61. Toptan Satışlar Pazarı nedir?
Önceden alıcıları belirli olan veya olmayan, belli bir miktarın üzerindeki hisse senedi işlemlerinin İMKB'de güven ve şeffaflık ortamında gerçekleştirilebilmesini sağlayan pazardır.

62. Gözaltı Pazarı nedir?
İMKB Gözaltı Pazarı'nın kuruluş amacı; hisse senetleri İMKB'de işlem gören şirketler ve/veya hisse senetleri işlemleri ile ilgili olağan dışı durumların ortaya çıkması, hisse senetleri İMKB'de işlem gören şirketler tarafından kamunun zamanında, tam, sürekli olarak aydınlatılmaması ve mevcut düzenlemelere uyum konusunda gerekli özenin gösterilmemesi, yatırımcıların haklarının korunmaması ve kamu yararı gereği hisse senetlerinin İMKB kotundan çıkarılması sonucunu doğurabilecek gelişmelerin oluşması nedeniyle şirketlerin izleme ve inceleme kapsamına alınması durumlarında sürekli gözetim, denetim ve izleme ortamında, yatırımcıların devamlı ve zamanında bilgilendirilmesini sağlayacak önlemlerle birlikte, hisse senetlerinin İMKB bünyesinde işlem görebileceği organize bir Pazar oluşturmak ve sözkonusu şirketlerin hisse senetlerine yatırım yapmış tasarruf sahiplerine likidite olanağı sunmak amacıyla kurulmuştur.

63. Lot ne demektir?
Bir sermaye piyasası aracının, kendisi veya katları ile işlem yapılabilecek asgari sayısını veya değerini ifade eder. HSP'de işlem birimi olarak lot kullanılır. Kural olarak 1 lot 1 adet hisse senedi veya 1 TL nominal değerli hisse senedini ifade eder. Varant piyasasında 1 lot 1 adet varantı ifade etmektedir.

64. İşlem hacmi ne demektir?
Gerçekleşen her sözleşmedeki işlem miktarı ile işlem fiyatının çarpılması sonucu bulunan hacimdir. Tüm hisse senetlerinin işlem hacimleri toplamı, HSP'nin toplam işlem hacmini oluşturur.

65. İşlem miktarı ne demektir?

Bir piyasada, bir seansta ya da belli bir dönemde alınıp satılan (el değiştiren) menkul kıymet adedidir. Borsa'da, her işlem günü, her iki seansın işlemleri için ayrı ayrı hisse senedi bazında işlem miktarı yayınlanır. Farklı pazarlarda işlem gören menkul kıymetlerin gerçekleşen işlem miktarları toplandığında, HSP'nin o günkü işlem miktarı ortaya çıkar.

66. Ağırlıklı ortalama fiyat nedir, nasıl hesaplanır?

Bir sonraki seansta uygulanacak baz fiyatın hesaplanmasına esas teşkil eden, hisse senedinin miktar ağırlıklı fiyatıdır. Hisse senetlerinin ağırlıklı ortalama fiyatları hesaplanırken, fiyatı tescil edilen normal emirlerin karşılaşması sonucu değişik fiyattan ve miktarlardan gerçekleşen işlemler dikkate alınır. Fiyatın tescil edilmesi için işlemin lot işlemi olması yani özel emir işlemi şeklinde olmaması gerekir.

67. Baz fiyat nedir, nasıl hesaplanır?

Bir hisse senedi için baz fiyatı, bir seans süresince o hisse senedinin işlem görebileceği en üst ve en alt fiyat limitlerinin belirlenmesinde esas teşkil eden fiyattır. Baz fiyat, hisse senedinin en son işlem gördüğü seanstaki ağırlıklı ortalama fiyatının en yakın fiyat adımına yuvarlanması ile bulunur.

68. HSP'de gerçekleşen işlemler sorgusunda alıcı ve satıcı taraflar gösteriliyor mu?

HSP Alım Satım Sisteminde gerçekleşen işlemler sorgusunda yer alan işleme taraf üye kodları ve aktif emir sorgusunda yer alan karşı üye kodları seanslar süresince gösterilmemektedir. Veri yayın kuruluşlarına gönderilen gerçekleşen işlemler, alıcı ve satıcı taraf bilgisi olmadan gönderilmektedir. Diğer taraftan, üyeler tarafından seans sonlarında alınan işlem defterlerinde karşı üye kodları yer almamaktadır. Karşı üye kodlarının gösterildiği işlem defterleri üyeler tarafından T+1 günü, gün sonunda alınmaktadır.

69. HSP'de emir iptali nasıl yapılır?

HSP'de işlem gören tüm menkul kıymetlerde emir iptali koşulsuz olarak serbesttir. Bu kapsamda emir iptali, açılış seansında olduğu gibi seansın sürekli müzayede bölümünde de koşulsuzdur. Emir iptali, HSP'de işlem yapan aracı kurumların sisteme erişim izni verdikleri tüm kullanıcılar tarafından yapılabilir. HSP Alım Satım Sisteminde bekleyen normal ve özel alış-satış emirlerinin tek tek, emir bazında iptal edilmesi mümkündür. Emir tamamen iptal edilebileceği gibi miktarı da azaltılabilir.

Emir iptalinin serbest bırakılması kapsamında Kurumsal Ürünler Pazarında ve Varant Pazarında piyasa yapıcılı olarak işlem görecek menkul kıymetlerde girilmiş olan kotasyon emirlerinin koşulsuz olarak iptal edilmesi söz konusu değildir, ancak, minimum kotasyon miktarına kadar azaltılabilir.

Sistemde emrin tamamen iptal edilmesi veya emir miktarının azaltılması durumunda azaltılan her bir emrin azaltılan kısmının ve iptal edilen emrin tamamının TL hacminden milyonda 2,5 oranında ücret alınır. Ücretler üye bazında tahakkuk ettirilir ve aylık Borsa payları ile birlikte üyelere bildirilir. Bu ücretin aracı kuruluşların müşterileri olan yatırımcılara yansıtılıp yansıtılmaması, yatırımcı ile aracı kuruluş arasındaki anlaşmaya bağlıdır.

70. Fiyat adımı nedir?

Fiyat adımı, her hisse senedi fiyatı için bir defada gerçekleşebilecek en küçük fiyat değişimidir. Hisse senetlerinin fiyat adımları, baz fiyatlarına göre belirlenir. Aşağıdaki tablolarda çeşitli baz fiyat aralıkları ve bu aralıkların her biri için, belirli seviyelerdeki baz fiyat artışına paralel olarak artan bir biçimde, fiyat adımları tanımlanmıştır. Emir girilirken bu fiyat adımlarına uyulması zorunludur.

Hisse Senetleri ve Rüçhan Hakkı Kuponları

Baz Fiyat Aralığı (TL)		Fiyat Adımı (TL)
0,01	5,00	0,01
5,02	10,00	0,02
10,05	25,00	0,05
25,10	50,00	0,10
50,25	100,00	0,25
100,50	250,00	0,50
251,00	500,00	1,00
502,50	1.000,00	2,50
1.005,00	üzeri	5,00

Borsa Yatırım Fonları

Baz Fiyat Aralığı (TL)		Fiyat Adımı (TL)
0,01	10,00	0,01
10,02	25,00	0,02
25,05	50,00	0,05
50,10	100,00	0,10
100,25	250,00	0,25
250,50	500,00	0,50
501,00	1000,00	1,00
1.002,50	üzeri	2,50

Varantlarda baz fiyat bulunmadığı ve serbest marj uygulandığı için fiyat adımı 0,01 TL olarak uygulanmaktadır.

71. HSP'de fiyat adımlarının düşürülmesi uygulaması en son ne zaman devreye alındı?

HSP'de fiyat adımlarının küçültülmesi uygulaması 1 Kasım 2010 tarihinden itibaren aşamalı olarak devreye alınmıştır. İlk aşamada, 1 Kasım 2010 tarihinden itibaren 1 Kuruş'un üzerindeki fiyat adımları yarıyarıya küçültülmüştür. İkinci aşamada, hisse senetlerinde baz fiyatı 2,5 TL'ye, borsa yatırım fonlarında ise baz fiyatı 5,00 TL'ye kadar oluşturulacak ve ilk kademede fiyat adımı 1 Kuruş yerine 0,5 Kuruş olarak belirlenecektir.

Bu bağlamda; Hisse senetleri ve borsa yatırım fonlarında uygulanacak yeni fiyat adımları ve baz fiyat aralıkları tablolarına ve yeni düzenlemelerin tümüne ilişkin ayrıntılı bilgilere www.imkb.gov.tr adresinde "Borsa Duyuruları" bölümünden ulaşılabilir.

72. Seans içinde fiyat marjı uygulaması nasıldır?

Her hisse senedi için, seans içinde işlem görebileceği en düşük (taban) ve en yüksek (tavan) fiyatlar, o hisse senedi için "fiyat aralığı"nı (fiyat marjı) oluşturur. Mevcut uygulamada, HSP'de fiyat aralıkları baz fiyatın % 10 altı ve üstü ile sınırlıdır. Varantlarda baz fiyat bulunmadığı için serbest marj uygulanmaktadır.

73. Referans fiyat nedir?

Rüçhan hakkı kuponlarının ilk işlem gördüğü seansta işleme baz fiyatla açılmaması nedeniyle, yatırımcılar açısından kuponun yaklaşık değerine ilişkin olarak bir referans olarak kullanılmak üzere, eski hisse senedinin bölünmeden önceki en son işlem gördüğü seanstaki ağırlıklı ortalama fiyatı ve bedelli artırım oranı kullanılarak bulunan bir fiyat türüdür. Diğer taraftan, bazı şirket birleşmelerinde de, şirketin sırasında tescil edilen bir işlemin gerçekleştiği ilk seans sonuna kadar kullanılmak üzere, Borsa tarafından bir referans fiyat ilan edilmektedir.

74. Rüçhan hakkı kupon pazarı ne demektir?

İMKB'de işlem gören şirketlerin, nakdi sermaye artışı yapmak üzere belirledikleri rüçhan hakkı kullanma süresi içinde söz konusu hisse senedinin üzerinde bulunan yeni pay alma kuponunun alınıp satılabilmesi için açılan pazardır.

75. Bedelli sermaye artırımına katılmak istemeyen yatırımcılar ne yapabilir?

Sermaye artışına katılmak istemeyen hissedarların zarara uğramamaları için çözüm olarak yeni pay alma kuponları, hisse senedinden bağımsız olarak pazarın açık olduğu süre içerisinde RHKP'de satılabilir.

76. Hisse senetlerinde eski-yeni kavramları neyi ifade etmektedir?

Aynı şirkete ait hisse senetlerinden, geçmiş yılın kârından pay alma hakkı olanlar "eski", kâr payı alma hakkı olmayanlar ise "yeni" olarak adlandırılmaktadır. "Yeni" hisse senetlerinin miktarı Borsa tarafından belirlenen miktarın altında kalması durumunda bu hisselere işlem sırası açılmayabilir.

"Eski - Yeni" fiyat farkına neden olan durum, "Eski" hisse senedi üstündeki kâr payının ödenmeye başladığı ilk gün veya genel kurul sonrasında şirket tarafından, kâr payı dağıtılmasının söz konusu olmadığının açıklandığı tarihi takip eden gün sona erer. Eski ve yeni sıraları birleştiğinde tüm hisseler "Eski" sırasında işlem görmeye başlar.

77. Bir hisse senedinin işlem sırası hangi durumlarda geçici olarak durdurulur?

İMKB Başkanı, aşağıda yazılı durumlardan birinin varlığı halinde, ilgili menkul kıymetin seansını geçici olarak durdurabilir:
a) Bir hisse senedinde ya da hisse senedini ihraç eden ortaklığa ait olarak alıcı ve satıcıların kararlarını etkileyecek önemde bilgiler

olduğunun öğrenilmesi ve Borsa Yönetiminin bu bilgilerden borsa üyelerinin ve müşterilerinin haberdar edilmesini gerekli görmesi,
b) Bir hisse senedi için sağlıklı bir piyasa teşekkül etmesini önleyecek şekilde olağan dışı fiyat ve/veya miktarlarda alım-satım emirlerinin sisteme kaydedilmesi,
c) Bir hisse senedine ait emirlerin ilgili mevzuatta düzenlenen Toptan Alış-Satış İşlemleri kapsamına girmesi,
d) Bir seansın sağlıklı bir biçimde yürütülmesini engelleyen diğer unsurların ortaya çıkması.

78. Açığa Satış nedir?

Açığa satış işlemi, sahip olunmayan sermaye piyasası araçlarının satılmasını ya da satışa ilişkin emrin verilmesini ifade eder. Satışa ilişkin takas yükümlülüğünün ödünç alınan sermaye piyasası araçları ile yerine getirilmesi de açığa satış sayılır.

79. Resmi Müzayede nedir?

Mahkemelerin, icra dairelerinin ve diğer resmi dairelerin HSP'de menkul kıymet satım işlemleri yaptırmaları için İMKB'ye yazılı olarak müracaat etmek zorunda oldukları işlemlere Resmi Müzayede denir.

Tahvil ve Bono Piyasası

80. İMKB Tahvil ve Bono Piyasası nedir?

Tahvil ve Bono Piyasası (TBP) hem kesin alım-satım işlemleri hem de repo-ters repo işlemleri için tek organize piyasadır. TBP'de, bir tahvil veya bononun fiyatındaki değişiklikler iki temel nedenden kaynaklanmaktadır:

a) Vadeye yaklaşılması nedeniyle oluşan fiyat artışları,
b) Piyasa faiz oranlarındaki değişmeler.

81. TBP'de hangi menkul kıymetler işlem görebilir?

TBP'de,
a) Türk Lirası ve Döviz Ödemeli Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS),
b) Gelir Ortaklığı Senetleri,
c) Gelire Endeksli Senetler,
d) Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından ihraç edilen Likidite Senetleri,
e) Halka arz edilmiş Özel Sektör Borçlanma Araçları ile sadece nitelikli yatırımcılar arasında işleme konu olmak koşuluyla halka arz edilmeksizin ihraç edilen borçlanma araçları,
f) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ve Mahalli İdarelerce ihraç edilen Borçlanma Senetleri,
işlem görebilirler.

82. TBP'de hangi pazarlar vardır?

TBP'de, hisse senetleri İMKB'de işlem gören ortaklıkların ihraç edebileceği ve sermaye piyasası mevzuatında "Nitelikli Yatırımcı" olarak tanımlanan yatırımcılar tarafından satın alınabilecek borçlanma araçlarının ihraç işlemlerinin (birinci el) gerçekleştirildiği Nitelikli Yatırımcıya İhraç Pazarı ve ikinci el sabit getirili menkul kıymet işlemlerinin gerçekleştirildiği Kesin Alım-Satım ve Repo-Ters Repo Pazarları bulunmaktadır.

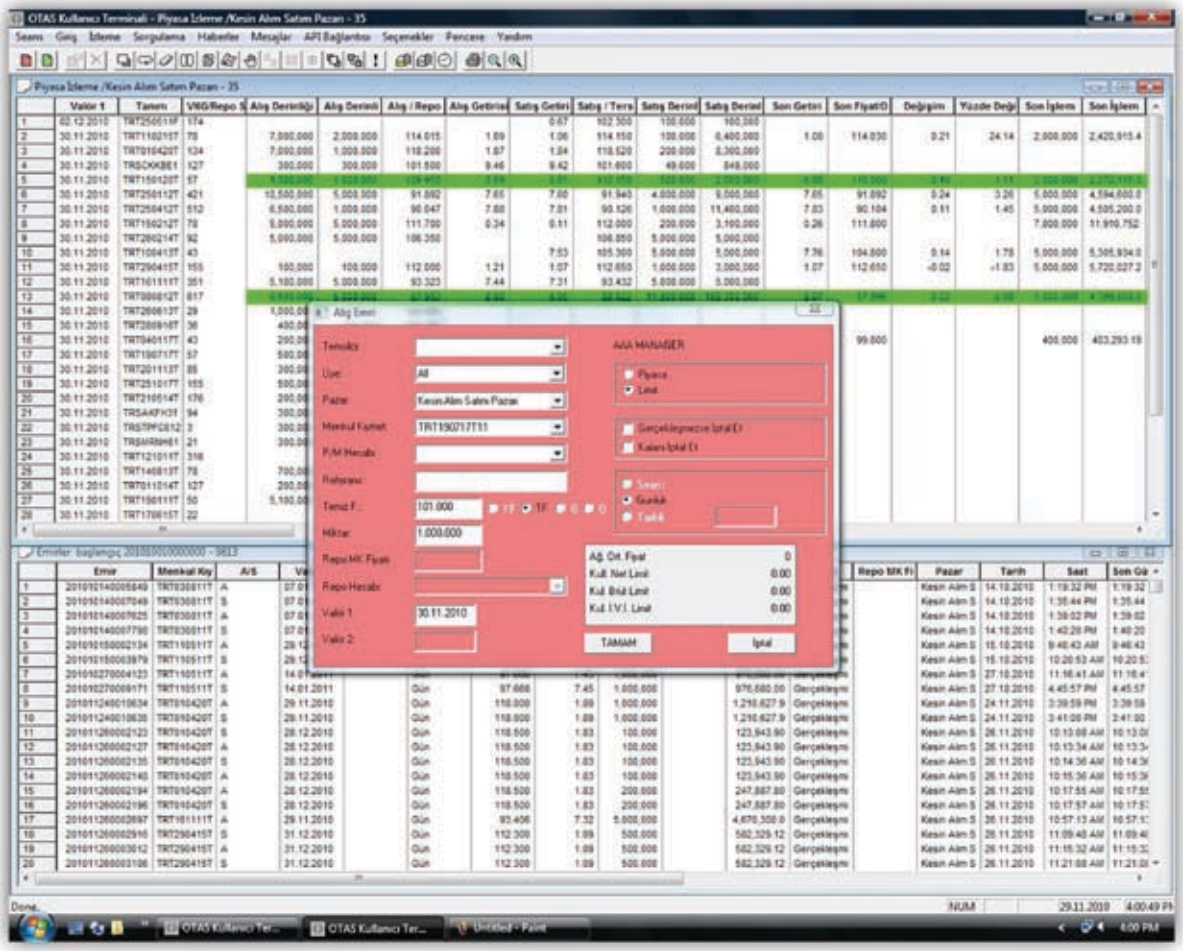
83. TBP'de hangi kuruluşlar işlem yapmaktadırlar?

TBP'de;
a) Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası,
b) İMKB üyeleri,
c) SPK'dan yetki belgesi almak koşuluyla bankalar,
işlem yapabilirler.

Yatırımcılar, TBP'de bizzat alım-satım yapamazlar. TBP'de alım satım işlemleri, yalnızca bu faaliyet konusunda SPK'dan yetki belgesi ve İMKB'den Borsa Üyelik Belgesi almış olan İMKB üyesi aracı kuruluşlar tarafından yapılabilmektedir.

84. TBP'de işlem limitleri ve işlem limiti karşılıklarına ilişkin ne şekilde düzenleme yapılmıştır?

Piyasa üyelerine, İMKB tarafından belirlenmiş "işlem yapabilme limiti" tahsis edilir. Tranşlardan oluşan bu limitler İMKB tarafından belirli aralıklarla gözden geçirilerek değiştirilebilir. TBP'de işlem yapabilme limiti içerisindeki her bir kademeye "Tranş" denir. Üyeye tanınan üst limit tutarı 3'e bölünerek ve her bir bölümüne tranş adı verilerek kullandırılır.

Piyasa üyeleri; "işlem yapabilme limiti"ni aşmamak koşuluyla, yatırdıkları net işlem limiti karşılığının menkul kıymet, işlemin valör ve piyasa volatilitesi dikkate alınarak İMKB tarafından belirlenecek misli kadar işlem yapabilirler. Net işlem limiti karşılığının tekabül ettiği işlem limiti, piyasada güvenin korunması için gerekli hallerde genel olarak veya üye bazında değiştirilebilir. Ancak, yüzde 100 ilave işlem limiti karşılığı yatırılması halinde "işlem yapabilme limiti" üç misline kadar yükseltilebilir.

85. TBP pazarlarında hangi saatlerde işlem yapılmaktadır?

TBP Nitelikli Yatırımcıya İhraç Pazarı'nda işlemler, 09.30-12.00 ile 13.00-14.00 saatleri arasında gerçeleşmekte olup, Kesin Alım Satım Pazarı ile Repo-Ters Repo Pazarı işlem saatleri aşağıda yer almaktadır.

Kesin Alım Satım Pazarı İşlem Saatleri	Aynı Gün Valörlü İşlemler	İleri Valörlü İşlemler
	09:30 - 12:00	09:30 - 12:00
	13:00 - 14:00	13:00 - 17:00

Repo-Ters Repo Pazarı İşlem Saatleri	Başlangıç Valörü Aynı Gün Olan İşlemler	Başlangıç Valörü İleri Tarihli Olan İşlemler
	09:30 - 12:00	09:30 - 12:00
	13:00 - 14:00	13:00 - 17:00
	Yatırım Fonları 17:00	

86. TBP pazarlarında hangi işlemler yapılmaktadır?

Piyasada doğrudan alım ve doğrudan satım işlemleri ile geri alım vaadi ile satım ve geri satım vaadi ile alım (repo-ters repo) işlemleri yapılabilir.

Piyasada işlemler İMKB tarafından belirlenecek sürelerde valörlü olarak gerçekleştirilebilir. Üyeler, mevcut olan veya satın aldıkları fakat henüz teslim almadıkları ya da Hazine ihalesinden alınmış fakat teslim alınmamış menkul kıymetler ile SPK düzenlemelerince ödünç alınan menkul kıymetler üzerinde işlem yapabilirler.

Hisse Senetleri Ulusal, İkinci Ulusal ve Yeni Ekonomi Pazarlarında işlem gören ortaklıkların, nitelikli yatırımcılara ihraç edecekleri borçlanma araçlarının satış işlemleri Nitelikli Yatırımcıya İhraç Pazarı'nda gerçekleşir.

87. TBP'de emirler nasıl işleme konulur?

TBP'de alım satım işlemleri, üyeler tarafından Borsaya iletilen emirlerin rekabet koşulları altında karşılaştırılması suretiyle gerçekleşir. Alım satım sistemi "çoklu fiyat" ve sürekli müzayede yöntemi ile çalışır.

TBP alım satım sistemine iletilen teklif ve taleplerden; doğrudan alım emirlerinde en yüksek fiyatlı/en düşük oranlı emirler, doğrudan satım emirlerinde en düşük fiyatlı/en yüksek oranlı emirler, repo emirlerinde oranı en yüksek olan emirler, ters repo emirlerinde oranı en düşük olan emirler, repo ters repo işlemine konu olacak menkul kıymetin belirli olması halinde ise aynı oranlı repo emirlerinde en düşük menkul kıymet fiyatına sahip emirler, aynı oranlı ters repo emirlerinde en yüksek menkul kıymet fiyatına sahip emirler belirlenerek piyasa katılımcılarına anında iletilir.

En iyi talep ya da tekliften işlem yapılması halinde sonraki bekleyen en iyi teklif/teklifler ya da talep/talepler otomatik olarak ekrana gelir.

Kesin Alım-Satım Pazarı ile Repo-Ters Repo Pazarı'nda İşlemlerin Alt Limiti

Kesin Alım-Satım Pazarı	Normal Emirler Pazarı	Küçük Emirler Pazarı
DİBS (TL)	100.000 (minimum) 10.000.000 (maksimum)	1.000 (minimum) 99.000 (maksimum)

Repo-Ters Repo Pazarı	Normal Emirler Pazarı	Küçük Emirler Pazarı
	500.000 (minimum)	1.000 (minimum)
	10.000.000 (maksimum)	499.000 (maksimum)

88. TBP'de emirlerdeki öncelik kuralları nelerdir?

TBP'de girilen alım satım emirlerinde aşağıdaki öncelikler uygulanır.

a) Fiyat Önceliği: Daha düşük fiyatlı satım emirleri, daha yüksek fiyatlı satım emirlerinden; daha yüksek fiyatlı alım emirleri daha düşük fiyatlı alım emirlerinden önce karşılanır.
b) Zaman Önceliği: Fiyat eşitliği halinde, sisteme zaman açısından daha önce kaydedilen emirler öncelikle karşılanır. Buna göre, fiyatlarda eşitlik olması halinde zaman önceliği esas alınır.

89. Kesin Alım-Satım Pazarı ile Repo-Ters Repo Pazarı'nda işlemlerin alt limiti nedir?

İşlemlerin alt limiti, işleme konu olan menkul kıymetlerin nominal değerleri itibariyle, Kesin Alım-Satım Normal Emirler Pazarı'nda DİBS'ler için 100 bin TL, Küçük Emirler Pazarı'nda 1000 TL'dir.

Kesin Alım-Satım emirlerinde bir defada iletilebilecek maksimum emir büyüklüğü ise 10 milyon TL nominal ile sınırlandırılmıştır. Repo-Ters Repo Pazarı'nda ise emir büyüklüğü, Normal Emirler Pazarı'nda minimum 500 bin TL, Küçük Emirler Pazarı'nda minimum 1000 TL olup, repo-ters repo işlemlerinde bir defada iletilebilecek maksimum emir büyüklüğü ise 10 milyon TL ile sınırlandırılmıştır.

Nitelikli Yatırımcıya İhraç Pazarı'nda minimum emir büyüklükleri, TL ve döviz ödemeli borçlanma araçları için 50.000 TL'dir.

Yabancı Menkul Kıymetler Piyasası

90. İMKB Yabancı Menkul Kıymetler Piyasası (YMKP) nda hangi Pazarlar bulunmaktadır?

YMKP bünyesinde Uluslararası Tahvil Pazarı faaliyet göstermektedir. İMKB YMKP bünyesindeki Uluslararası Tahvil Pazarı (UTP) 16.04.2007 tarihinde kurulmuş olup, bu Pazardaki işlemler çoklu fiyat, sürekli müzayede yöntemiyle gerçekleştirilmektedir. Piyasa üyelerinin işlem yapmak istediği üyeyi belirleyerek emirlerini ilettikleri alım satım sistemi olan Eurotahvil Pazarlıklı İşlemler Pazarı'nın (EPİP) açılmasına ilişkin çalışmalar sürmektedir.

91. İMKB YMKP'nda hangi menkul kıymetler işlem görmektedir?

İMKB YMKP'nda Türkiye Cumhuriyeti Hazinesi tarafından ihraç edilen dış borçlanma araçları (Eurotahvil) ile İMKB'ye kote edilen tahvil ve bono niteliğini haiz yabancı borçlanma araçları işlem görmektedir.

Gelişen İşletmeler Piyasası

92. İMKB Gelişen İşletmeler Piyasası (GİP) nedir?

GİP; gelişme ve büyüme potansiyeline sahip şirketlerin sermaye piyasalarından fon sağlamak amacıyla ihraç edecekleri menkul kıymetlerin işlem görebileceği şeffaf ve düzenli bir ortam yaratmak amacıyla kurulan bir piyasadır.

GİP'te, SPK tarafından kayda alınmış, ancak İMKB Kotasyon Yönetmeliği'nde tanımlanmış kotasyon şartlarını sağlayamayan şirketlerin menkul kıymetleri işlem görebilir. GİP, gelişme ve büyüme potansiyeline sahip ve düşük maliyetle fon ihtiyacını karşılamak isteyen şirketler için ara bir piyasa olarak oluşturulmuştur.

93. GİP Listesi nedir ve GİP Listesi'ne kabul başvurusu hangi paylar için yapılır?

GİP Listesi, GİP'te işlem görebilecek menkul kıymetleri gösteren listedir. GİP Listesi'ne kabul başvurusu, anonim şirketlerin mevcut ortaklarının yeni pay alma haklarının kısmen veya tamamen kısıtlanması suretiyle sermaye artırımı ya da tahsisli sermaye artırımı sonucunda ihraç edilecek paylar için yapılması gerekmektedir.

94. HSP ile GİP'e yapılacak başvuru sürecinin temel farkları nelerdir?

HSP Başvurusu	GİP Başvurusu
Şirketler HSP'de işlem görebilmek için Kotasyon Yönetmeliği'ne tabi olarak İMKB'ye başvuruda bulunur.	Şirketler GİP'te işlem görebilmek için GİP Yönetmeliği'ne tabi olarak İMKB'ye başvuruda bulunur.
Kotasyon Yönetmeliği'nde İMKB kotuna alınarak kot içi pazarda işlem görebilmek için nicelik ve/veya niteliğe ilişkin kriterler (kârlılık, faaliyet süresi, sermaye büyüklüğü, piyasa değeri gibi unsurlara bağlanmış şartlar) tanımlıdır. Kot dışı pazarlarda işlem görmek için değerlendirmeler ise ilgili genelgeler çerçevesinde yapılır.	GİP Yönetmeliği'nde başvurunun kabulü için nitelik veya niceliğe ilişkin bir kriter tanımlanmamıştır.
Gerekli inceleme İMKB tarafından yapılır, şirket kot içi veya kot dışı pazarlardan uygun olanında İMKB Yönetim Kurulu kararı ile işlem görebilir.	Gerekli inceleme piyasa danışmanı kuruluş tarafından yapılır ve inceleme sonuçları bir rapor ve ekli belgelerle İMKB'ye sunulur. Piyasa danışmanının şirket hakkında hazırladığı raporda olumlu görüş belirtmesi halinde Yönetim Kurulu kararı ile şirket payları GİP Listesi'ne alınabilir.
HSP'de mevcut ortakların sahip oldukları paylar işlem görebilir.	GİP'te ancak GİP Listesi'nde bulunan paylar işlem görebilir.

95. GİP'te ortakların sahip oldukları payların halka arzı veya tahsisli satışı yapılabilir mi?

GİP'te halka arzdan veya tahsisli satıştan elde edilecek gelirin doğrudan şirketin finansman ihtiyacını karşılaması amaçlanmaktadır. Bu nedenle, GİP'te ortak satışı yolu ile halka arz veya tahsisli satış yapılmasına izin verilmemektedir.

96. Piyasa danışmanlığı nedir?

Gelişme ve büyüme potansiyeline sahip şirketlerin belirlenmesi, sermaye piyasası ve İMKB mevzuatı hakkında bilgilendirilmesi ve menkul kıymetleri işlem gördüğü sürece mevzuat gereklerini yerine getirmede zorluk yaşamamaları amacıyla GİP'te piyasa danışmanlığı mekanizması oluşturulmuştur. Şirketlerin, GİP'e piyasa danışmanı aracılığıyla başvuruda bulunması zorunludur.

97. Kimler piyasa danışmanı olabilir?

SPK düzenlemeleri kapsamında faaliyet gösteren;
a) Yatırım Danışmanlığı Yetki Belgesi veya Halka Arza Aracılık Yetki Belgesi sahibi olan aracı kuruluşlar,
b) Yatırım Danışmanlığı Yetki Belgesine sahip portföy yönetim şirketleri,
c) Girişim sermayesi yatırım ortaklıkları,
d) Sermaye piyasasında bağımsız denetimle yetkili kuruluşlar
piyasa danışmanlığı görevinde bulunmak üzere İMKB'ye başvuruda bulunabilirler.

98. GİP'te uygulanan Kamuyu Aydınlatma Yükümlülükleri nelerdir?

Payları GİP Listesi'nde bulunan şirket, yıl sonu finansal tabloları ile bunlara ilişkin bağımsız denetim raporunu, bağımsız denetimden geçirilme zorunluluğu olmayan altı aylık finansal tablolarını ve yıl sonu faaliyet raporunu kamuya duyurur.

Ayrıca şirket paylarının değerini, yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyebilecek nitelikte veya yatırımcıların haklarını kullanmalarına yönelik önemli olay ve gelişmelerin şirket tarafından kamuya açıklanması zorunludur.

Şirket, GİP Yönetmeliği gereğince piyasa danışmanı tarafından kamuya açıklanmak üzere kendisine iletilen açıklamalar ile piyasa danışmanlığı anlaşmasına ilişkin hususları da kamuya duyurur.

Kamuyu aydınlatma işlemleri, KAP sistemi kullanılarak internet ortamında, elektronik sertifika ve imza kullanılarak yapılır.

99. GİP'te hangi işlem yöntemi uygulanmaktadır?

GİP'te alım satım işlemlerinin gerçekleştirilmesinde temel olarak "Piyasa Yapıcılı Sürekli Müzayede" işlem yöntemi uygulanır. Piyasa yapıcısı bulunmayan işlem sıralarında "Tek Fiyat" işlem yöntemi uygulanır.

100. GİP'te işlemler ne şekilde gerçekleşecek?

GİP'te, HSP işlemleri için kullanılan teknik altyapı ve imkânlardan yararlanılmaktadır. Bu nedenle GİP'te, büyük ölçüde HSP'de uygulanan kurallar ve düzenlemeler çerçevesinde işlemler gerçekleşir. HSP'de işlem yapma yetkisi bulunan tüm üyeler ve üye temsilcileri GİP'te de işlem yapma yetkisine sahiptir.

101. GİP şirketlere maliyet açısından hangi avantajları sunmaktadır?

GİP'te işlem görecek şirketler için SPK kayıt ücreti, MKK üyelik ve işlem ücretleri ile İMKB ücretleri HSP'de işlem gören şirketlere göre 1/10 (onda bir) seviyesine indirilmiş olup, İMKB ayrıca GİP şirketlerine 2013 yılına kadar ücret muafiyeti tanımıştır. Ücretlerde yapılan indirimin yan sıra prosedürlerde yapılan sadeleştirmeler ve yeni düzenlemeler ile maliyetleri azaltıcı önlemler alınmıştır. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı tarafından KOBİ'lerin ilk halka arz maliyetlerinin karşılanmasına ilişkin olarak oluşturulacak destekler ile GİP'te işlem görecek şirketlerin halka açılma sürecinde karşılaşacakları maliyetleri büyük ölçüde karşılamaları mümkün olacaktır.

Kotasyon

102. Kotasyon nedir?

Kotasyon (İMKB kotuna alınma); menkul kıymet borsalarında sürekli işlem görmesi talep edilen sermaye piyasası araçlarının ilgili şartları (kotasyon kriterleri) taşımaları durumunda ilgili pazar listesine kayıt edilmesi ve işlem görmesinin kabul edilmesidir. İlk kotasyon, şirket hisse senetlerinin ilk kez borsa kotuna alınmasıdır.

İlave kotasyon ise, hisse senetleri borsa kotunda bulunan şirketin sermaye artırımı nedeniyle ihraç ettiği yeni hisse senetlerinin kotasyonudur *(Diğer taraftan; piyasa yapıcı üye tarafından iletilen, iletildiği menkul kıymette seans anındaki değerleri itibarıyla işlem gerçekleşebilecek fiyat aralığını belirleyen, alış ve satış emri şeklindeki fiyat ve miktar bildirimine de "kotasyon" denir. Burada, kullanıldığı yere göre "kotasyon"un anlamı değişmekte olup, bu ayırımı gözönünde bulundurmak gerekmektedir).*

103. İMKB Ulusal Pazar'da ilk kotasyon kriterleri hangileridir?

Ortaklık haklarını temsil eden menkul kıymetler, ilk kotasyon şeklinde kote ediliyor ise; başvurunun, başvuru tarihine kadar ihraç edilmiş bu tür menkul kıymetlerin tamamını kapsayacak şekilde yapılmış olması ve ortaklığın;

a) SPK düzenlemeleri çerçevesinde izahnamede yer alacak mali tablolar ile bağımsız denetim raporlarının İMKB'ye sunulmuş olması,
b) Kuruluşundan itibaren en az 3 takvim yılı geçmiş olması ve son 3 yıllık döneme ilişkin mali tablolarının yayınlanması,
c) Ortaklığın aşağıda alternatif gruplarda yeralan koşullardan aynı grup içerisinde yer alan koşulların tamamını sağlaması,

	Grup 1	**Grup 2**	**Grup 3**
Halka arzedilen hisse senetlerinin piyasa değeri	Asgari 100.000.000 TL	Asgari 50.000.000 TL	Asgari 25.000.000 TL
Vergi öncesi kâr elde edilmiş olması	Son iki yıldan en az birinde	Son iki yıldan en az birinde	Son 2 yıl
Halka arz edilen hisse senetlerinin ödenmiş veya çıkarılmış sermayeye oranı	-	Asgari %5	Asgari %25
Özsermaye	Asgari 25.000.000 TL	Asgari 16.000.000 TL	Asgari 10.000.000 TL

d) Finansman yapısının faaliyetlerini sağlıklı bir biçimde yürütebilecek düzeyde olduğunun İMKB yönetimince tespit ettirilmiş ve kabul edilmiş olması,
e) Esas sözleşmenin İMKB'de işlem görecek menkul kıymetlerin devir ve tedavülünü kısıtlayıcı veya senet sahibinin haklarını kullanmasına engel olacak kayıtlar içermemekte olması,
f) Ortaklığın üretim ve faaliyetlerini etkileyecek önemli hukuki uyuşmazlıkların bulunmaması,
g) İMKB yönetimince geçerli kabul edilebilecek durumlar dışındaki nedenlerle son 1 yıl içinde ortaklığın faaliyetlerine 3 aydan fazla ara vermemiş olması, tasfiye veya konkordato istenmemiş olması ve İMKB'ce belirlenen diğer benzeri durumların yaşanmamış olması,
h) Menkul kıymetlerin, piyasadaki mevcut ve muhtemel tedavül hacmi bakımından İMKB'nin belirlediği kriterlere uygun olması,
ı) Kuruluş ve faaliyet bakımından hukuki durumu ile hisse senetlerinin hukuki durumunun tabi oldukları mevzuata uygun olduğunun belgelenmesi
şarttır.

Oydan yoksun hisse senetleri ve imtiyazlı hisse senetleri gibi üzerinde taşıdığı haklar bakımından özelliği bulunan ortaklık hakkı veren menkul kıymetler için İMKB ilâve şartlar isteyebileceği gibi yukarıda yer alan şartlardan bir kısmının aranmamasını da kararlaştırabilir.

(c) bendinde belirtilen tutarlar, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) yıllık üretici fiyatları genel endeksinde meydana gelen ortalama fiyat artışı oranı dikkate alınarak İMKB tarafından arttırılabilir. İMKB Yönetim Kurulu halka arzı teşvik çalışmaları kapsamında 2010 yılı için sözkonusu tutarların artırılmamasına karar vermiştir. Diğer taraftan, ortaklık haklarını temsil eden menkul kıymetlerin İMKB pazarlarında işlem görebilmesi için, hisse senetleri halka arz olunmuş anonim ortaklık statüsü için Sermaye Piyasası Kanunu'nda belirtilen ortak sayısından az olmamak üzere en az 250 gerçek ve tüzel kişiye satıldığının belgelenmesi şarttır.

104. İMKB İkinci Ulusal Pazar'da hangi kotasyon şartlarını taşıyan şirketlerin hisse senetleri işlem görmektedir?

İMKB İkinci Ulusal Pazarda; İMKB Kotasyon Yönetmeliği'nin ilgili maddesinde belirtilen şartları taşımayan şirketler ile küçük ve orta ölçekli işletmelerin veya hisse senetleri kottan çıkarılan şirketlerden, geçici veya sürekli olarak İMKB İkinci Ulusal Pazar'a alınmalarına karar verilen şirketlerin hisse senetleri işlem görebilirler.

Hisse senetlerinin İMKB İkinci Ulusal Pazar'da işlem görebilmesi için;
a) Başvurunun, başvuru tarihine kadar ihraç edilmiş bu tür menkul kıymetlerin tamamını kapsayacak şekilde yapılmış olması,
b) Ortaklığın halka arzedilen hisse senetlerinin piyasa değeri ile bu hisse senetlerinin ödenmiş veya çıkarılmış sermayeye oranının sırasıyla en az 5.000.000 TL ve %15 olması ya da 10.000.000 TL ve %5 olması,
c) Hisse senetlerinin tedavülünü engelleyici bir husus bulunmamak kaydıyla, ortaklığın mali ve hukuki durumu, faaliyetleri, hisse senetlerinin tedavül hacmi gözönüne alınarak yapılan değerlendirme sonucunda ortaklık hisse senetlerinin İMKB İkinci Ulusal Pazar'da işlem görebilmesine ilişkin İMKB tarafından karar verilmesi,
d) İMKB tarafından geçerli kabul edilebilecek durumlar dışındaki nedenlerle son 1 yıl içinde ortaklığın faaliyetlerine 3 aydan fazla ara

vermemiş olması, tasfiye veya konkordato istenmemiş olması ve İMKB tarafından belirlenen diğer benzeri durumların yaşanmamış olması gerekmektedir.

105. İMKB Yeni Ekonomi Pazarı'nda hangi kotasyon şartlarını taşıyan şirketlerin hisse senetleri işlem görmektedir?

SPK kaydına alınan ve hisse senetlerinin İMKB'de işlem görmesi için başvuruda bulunan, "Yeni Ekonomi Pazarı Kuruluş ve Çalışma Esasları" başlıklı 205 no'lu Genelge'de belirlenen sektörlerde faaliyet gösteren şirketlerin İMKB Yeni Ekonomi Pazarı'na kabul edilebilmeleri için;

a) Başvurunun, başvuru tarihine kadar ihraç edilmiş bu tür menkul kıymetlerin tamamını kapsayacak şekilde yapılmış olması,

b) Ortaklığın halka arzedilen hisse senetlerinin piyasa değeri ile bu hisse senetlerinin ödenmiş veya çıkarılmış sermayeye oranının sırasıyla en az 5.000.000 TL ve %15 olması ya da 10.000.000 TL ve %5 olması,

c) Hisse senetlerinin tedavülünü engelleyici bir husus bulunmamak kaydıyla, ortaklığın mali ve hukuki durumu, faaliyetleri, hisse senetlerinin tedavül hacmi gözönüne alınarak yapılan inceleme ve değerlendirme sonucunda ortaklık hisse senetlerinin İMKB Yeni Ekonomi Pazarı'nda işlem görebilmesine ilişkin olarak İMKB tarafından karar verilmesi,

d) İMKB tarafından geçerli kabul edilebilecek durumlar dışındaki nedenlerle son 1 yıl içinde ortaklığın faaliyetlerine 3 aydan fazla ara vermemiş olması, tasfiye veya konkordato istenmemiş olması ve İMKB tarafından belirlenen diğer benzeri durumların yaşanmamış olması gerekmektedir.

Endeksler

106. Endeks ne demektir?
Endeks, bir veya daha fazla değişkenin hareketlerinden ibaret olan oransal değişimi ölçmeye yarayan bir finansal göstergedir. Endeksler, karmaşık olayların tek bir rakama indirgenmesini sağlayan, olaylar ve sonuçları hakkında yaklaşık bilgi verebilen araçlardır. Hisse senedi piyasasının genel bir göstergesi olan hisse senedi endeksleri, endeks kapsamındaki hisse senetlerinin fiyatları baz alınarak "piyasa performansı " hakkında genel bir bilgi verir.

107. HSP Endeksleri oluşturulmasının amacı nedir?
İMKB'de işlem gören hisse senetlerinin fiyat ve getirilerinin bütünsel ve sektörel bazda performanslarının ölçülmesi amacıyla oluşturulmuştur.

108. Bir endeksin oluşturulmasında önemli kriterler nelerdir?
a) Öncelikle endeksin amacı, yani temsil etmesi hedeflenen değişkenler iyi tanımlanmalıdır.
b) Endekslerden zaman içinde süreklilik sağlaması beklendiğinden, hesaplamada kullanılacak verilerin sürekliliği ve karşılaştırılabilirliğine özen gösterilmelidir.
c) Kapsama alınacak örnekler, endeksin amacıyla uyumlu olacak ve değişkenleri hedeflenen şekilde temsil edecek örnekler olmalıdır.
d) Endeksler serideki değerlerden birini baz alıp, diğerlerinin bu baza göre değişim oranını gösterdiği için baz dönemin tesbiti önemlidir.
e) Endeksi oluşturan değerlere verilmesi gereken ağırlıkların seçimi ve zaman içinde değiştirilmesi veya sabitliği de önemlidir.
f) Endeksin hesaplama yöntemi, serideki değişimleri doğru göstermesi bakımından endeksin başarısını etkiler.

109. Fiyat ve Getiri endeksleri arasındaki fark nedir?
Fiyat endeksleri, endeksin hesaplanmasında ve sürekliliğinin sağlanmasında ödenen temettüyü dikkate almayan endekslerdir. Bu tür endekslerde sadece hisse senedinin değer kazanmasından doğan kazanç endekse yansımaktadır. Getiri endeksleri, endeksin hesaplanmasında ödenen temettüyü de dikkate alan, sürekliliğinin sağlanmasında ödenen temettülere göre de düzeltme yapılan endekslerdir. Bu tür endekslerde hisse senedinin değer kazanmasından doğan kazancın yanında temettüden dolayı elde edilen kazanç da endekse yansımaktadır.

110. İMKB Tüm Endeksi hangi hisse senetlerinden oluşmaktadır?
İMKB Tüm Endeksi; Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerle, KÜP'te işlem gören gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden oluşmaktadır.

111. Sektör ve alt sektör endeksleri nelerden oluşmaktadır?
Sektör ve alt sektör endeksleri; menkul kıymet yatırım ortaklıkları hariç KÜP ve İMKB Ulusal Pazar'da işlem gören hisse senetlerinden oluşmaktadır.

112. İMKB HSP'de hangi endeksler vardır?
İMKB HSP'de aşağıdaki tabloda belirtilen endeksler hesaplanmaktadır.

İMKB Endeksleri	Açıklama
İMKB 100 ENDEKSİ	100 şirketin hisse senedi ile sınırlanan bileşik endeksin devamı niteliğindedir. Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerle, KÜP'te işlem gören gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarından, hisse senetlerinin seçim kriterleri ile dönemsel değerleme ve değişikliklerde belirtilen şartlara göre seçilen hisse senetlerinden oluşmaktadır.
İMKB 50 ENDEKSİ	Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerle, KÜP'te işlem gören gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıkları arasından, İMKB tarafından belirlenen şartlara göre seçilen 50 hisse senedinden oluşmaktadır.
İMKB 30 ENDEKSİ	Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerle, KÜP'te işlem gören gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıkları arasından, İMKB tarafından belirlenen şartlara göre seçilen 30 hisse senedinden oluşmaktadır.
İMKB 10 BANKA ENDEKSİ	Likiditesi ve piyasa değeri en yüksek olan 10 banka hisse senedinden oluşmaktadır.
İMKB 100-30 ENDEKSİ	İMKB 100 endeksine dahil olup da İMKB 30 endeksinde yer almayan 70 hisse senedinden oluşmaktadır.
İMKB KURUMSAL YÖNETİM ENDEKSİ	İMKB pazarlarında (Gözaltı Pazarı hariç) işlem gören ve Sermaye Piyasasında Derecelendirme Faaliyeti ve Derecelendirme Kuruluşlarına İlişkin Esaslar Tebliği kapsamında, kurumsal yönetim ilkelerine uyuma ilişkin olarak belirlenmiş derecelendirme notu 10 üzerinden en az 6 olan şirketlerin fiyat ve getiri performanslarının ölçülmesi amacıyla hesaplanmaktadır.
İMKB TÜM ENDEKSİ	Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerle, KÜP'te işlem gören gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden oluşmaktadır.
İMKB TÜM-100 ENDEKSİ	İMKB Tüm endeksine dahil olup da, İMKB 100 endeksinde yer almayan hisse senetlerinden oluşmaktadır.

İMKB Endeksleri	Açıklama
İMKB SINAİ İMKB Gıda, İçecek İMKB Tekstil, Deri İMKB Orman, Kağıt, Basım İMKB Kimya, Petrol, Plastik İMKB Taş, Toprak İMKB Metal Ana İMKB Metal Eşya, Makina	Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerle, KÜP'te işlem gören gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarından seçilmiş hisse senetlerinden oluşmaktadır.
İMKB HİZMETLER İMKB Elektrik İMKB Ulaştırma İMKB Turizm İMKB Ticaret İMKB İletişim İMKB Spor	Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerle, KÜP'te işlem gören gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarından seçilmiş hisse senetlerinden oluşmaktadır.
İMKB MALİ İMKB Banka İMKB Sigorta İMKB Finansal Kiralama, Factoring İMKB Holding ve Yatırım İMKB Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları	Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerle, KÜP'te işlem gören gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarından seçilmiş hisse senetlerinden oluşmaktadır.
İMKB TEKNOLOJİ İMKB Bilişim İMKB Savunma	Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerle, KÜP'te işlem gören gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarından seçilmiş hisse senetlerinden oluşmaktadır.
İMKB MENKUL KIYMET YATIRIM ORTAKLIKLARI ENDEKSİ	KÜP'te işlem gören menkul kıymet yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden oluşmaktadır.
İMKB İKİNCİ ULUSAL PAZAR ENDEKSİ	İkinci Ulusal Pazar'da işlem gören hisse senetlerinden oluşmaktadır.
İMKB ŞEHİR ENDEKSLERİ	Ana üretim ya da faaliyet merkezinin bulunduğu şehre göre gruplandırılmış; Ulusal Pazar, İkinci Ulusal Pazar ve Yeni Ekonomi Pazarı'nda işlem gören şirketlerin hisse senetlerinden oluşmaktadır.
TÜRK-YUNAN ORTAK ENDEKSİ (GT-30)	Türk-Yunan Ortak Endeksi, İMKB yatırım fonları dahil yeni finansal ürünlere temel oluşturmak ve böylece piyasa katılımcılarına, İMKB ve ATHEX'de işlem gören hisse senetlerine daha düşük maliyetlerle yatırım yapma imkanı sağlamak amacıyla oluşturulmuş özel bir endekstir.

113. İMKB 30, İMKB 50 ve İMKB 100 Endeksleri'nde yer alacak hisse senetlerinin seçimi nasıl yapılır?

a) İMKB Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerle, KÜP'te işlem gören gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının İMKB 30, İMKB 50 ve İMKB 100 Endeksi'ne alınabilmesi için; değerleme dönemleri (Kasım, Şubat, Mayıs ve Ağustos) sonu itibarıyle İMKB'de en az 60 gün süreyle işlem görmesi şarttır. İlk defa halka arz edilen kısmının piyasa değeri, halka arz tarihleri itibarıyla İMKB Ulusal Pazar'ın MKK saklamasında bulunan kısmının ortalama piyasa değerinin %2'si veya üzerinde olan hisse senetlerinin değerleme dönemleri sonu itibarıyle İMKB'de işlem görmüş olması yeterli olup, bu hisse senetleri için İMKB'de en az 60 gün süreyle işlem görme şartı aranmaz.

b) İMKB 30, İMKB 50 ve İMKB 100 Endeksi'ne, birden fazla grup (örneğin A,B,C) hisse senedi bulunan şirketin, sadece bir grup hisse senedi dahil edilir.

c) İMKB 30, İMKB 50 ve İMKB 100 Endeksleri'nde yer alacak hisse senetlerinin seçimi aşağıda gösterildiği şekilde yapılır:

1- Aynen saklamada bulunanlar hariç, MKK saklamasında bulunan hisse senetleri, değerleme dönemi sonu itibarıyla piyasa değerlerine (hisse sayısı x kapanış fiyatı) göre büyükten küçüğe doğru sıralanır. Piyasa değerlerinin hesaplanmasında MKK saklamasında bulunan hisse senetlerinin değerleme dönemindeki günlük ortalama sayısı esas alınır. Çağrı yoluyla hisse toplanması halinde, günlük ortalama hisse sayısının hesabında çağrıda bulunan ortağın sahibi olduğu paylar hariç tutulmak suretiyle çağrı bitiminden sonraki dönem dikkate alınır.

2- Hisse senetleri, birincil piyasa, toptan satış, özel emir işlemleri ve değerleme dönemi içinde işlem görmeye başlayanların ilk 20 günlük verileri hariç günlük ortalama işlem hacimlerine göre büyükten küçüğe doğru sıralanır. Çağrı yoluyla hisse toplanması halinde, günlük ortalama işlem hacminin tespitinde çağrı bitiminden sonraki dönem dikkate alınır.

Değerleme dönemi içinde ilk defa halka arz edilerek işlem görmeye başlayan ve halka arz edilen kısmının piyasa değeri, halka arz tarihleri itibarıyla İMKB Ulusal Pazar'ın MKK saklamasında bulunan kısmının ortalama piyasa değerinin %2'si veya üzerinde olan hisse senetlerinin günlük ortalama işlem hacimleri, işlem gördüğü günlerin tamamı hesaba katılarak belirlenir.

3- Hisse senetleri yukarıda yer alan c.1 ve c.2 maddelerine göre iki ayrı liste halinde sıralandıktan sonra aşağıda gösterildiği şekilde nihai olarak sıralama yapılır:
Her iki listede; birinci sırada yer alan hisse varsa nihai listede ilk sıraya konur. Her iki listede; birinci sırada yer alan hisse yoksa, ilk iki sıra içinde yer alan hisse olup olmadığına bakılır. Nihai listede ilk sırada yer alacak hisse senedi belirleninceye kadar bu işlemler tekrarlanır. Nihai listede ilk sıraya konulacak hisse senedinin belirlenmesinden sonra yukarıdaki işlem, takip eden sıralar için tekrar edilir. Her iki listede ilk n sıra içinde olma şartını sağlayan iki hisse senedinin bulunması halinde, piyasa değeri büyük olan hisse nihai listede daha üst sıraya konur.

114. İMKB TBP'de kaç tür endeks vardır?

TBP'da iki çeşit endeks vardır:

a) Performans endeksleri

Tahvil ya da bononun vadesinin yaklaşması ve/veya faiz oranlarında meydana gelen değişmeler sebebiyle değer kazanması veya kaybetmesi, söz konusu tahvil veya bonoyu baz alan bir performans endeksinden takip edilebilir. Bu endeksten belirli bir dönemde elde edilen getiri hakkında daha kolay bilgilere ulaşılabilir. Bu amaçla, İMKB'de işlem gören DİBS'lerin getiri performanslarını gösteren bu tür bir endeks "Performans Endeksi" adı altında her bir karakteristik vadeli bono için hesaplanıp ilan edilmektedir. Performans Endeksleri bir tahvilin fiyatında, hem vadeye kalan gün sayısının azalması hem de piyasa faiz oranlarının değişmesi (artış veya azalış) nedeni ile meydana gelen değişimleri gösterir.

b) Fiyat Endeksleri

Öte yandan, yukarıda belirtilen vadelere sahip tahvil ya da bonoların fiyatları, vade aynı kalmak koşuluyla, piyasa faiz oranlarına bağlı olarak değişimler göstermektedir. Bu değişimleri yansıtmak üzere düşünülen göstergeler de "Fiyat Endeksleri" adı altında hesaplanıp yayımlanmaktadır. Fiyat Endeksleri bir karakteristik tahvilin fiyatında sadece piyasa faiz oranlarının değişmesi nedeniyle meydana gelen değişimleri gösterir. Böylece fiyat endeksleri kullanılarak piyasa faiz oranları hakkında bilgi edinilebilir. Ayrıca, vade bazında verilen endekslerin yanında, piyasanın genel eğilimini göstermek amacıyla bir "Genel Fiyat Endeksi" de hesaplanıp yayımlanmaktadır.

Kamuyu Aydınlatma

115. Sermaye piyasasında "Kamuyu Aydınlatma İlkesi" neyi ifade eder?

Sermaye piyasası aracının değerini ve yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyebilecek bilgilerin piyasa katılımcıları olan tasarrufçulara eşanlı, tam ve standart nitelikte açıklanma prensibine "kamuyu aydınlatma ilkesi" denir.

116. KAP nedir ve işletiminden hangi birim sorumludur?

KAP, sermaye piyasası ve İMKB mevzuatı uyarınca kamuya açıklanması gerekli bildirimlerin elektronik imzalı olarak iletildiği ve kamuya duyurulduğu elektronik sistemdir.

KAP'ın işletimi, İMKB bünyesinde "Kamuyu Aydınlatma Platformu İşletim Müdürlüğü" tarafından yapılmaktadır.

117. Sermaye piyasası araçları İMKB'de işlem gören ortaklıklar hangi bilgileri kamuya açıklamakla yükümlüdürler?

Sermaye piyasası araçları İMKB'de işlem gören ortaklıklar;
1) SPK'nın Seri:VIII, No:54 sayılı "Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ"i kapsamında özel durum açıklamalarını,
2) SPK'nın Seri:XI, No:29 sayılı "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliğ"i kapsamında finansal raporlarını,
3) SPK ve İMKB düzenlemeleri kapsamında kamuya açıklanması gereken diğer hususları kamuya açıklamakla yükümlüdürler.
Ayrıca SPK'nın Seri:IV, No:41 sayılı "Sermaye Piyasası Kanunu'na Tabi Olan Anonim Ortaklıkların Uyacakları Esaslar Hakkında Tebliğ"i kapsamında, sermaye piyasası araçları İMKB'de işlem gören ortaklıklarda pay sahipliği konusunda faaliyet gösteren, yönetim kuruluna raporlama yapan, yönetim kurulu ile pay sahipleri arasındaki iletişimi sağlayan pay sahipleri ile ilişkiler birimi oluşturulması, yöneticisinin ad, soyad ve iletişim bilgilerinin de özel durum açıklaması olarak kamuya açıklanması gerekmektedir.

118. Özel durumlar, finansal raporlar ve diğer bildirimlerin kamuya duyurulma yöntemi nedir?

01.06.2009 tarihinden itibaren uygulanan KAP sistemi çerçevesinde, sermaye piyasası araçları İMKB'de işlem gören şirketler, katılma payları İMKB'de işlem gören İMKB yatırım fonları ve İMKB üyesi aracı kurumlar ile diğer ilgili kurumların "Takasbank, MKK, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB) ve SPK tarafından belirlenecek diğer kurumlar" SPK ve İMKB mevzuatı çerçevesinde kamuya duyurmaları gereken tüm bildirimleri KAP'a göndermektedirler.

119. KAP'a kimler doğrudan bildirim gönderebilir?

KAP'a;
a) Sermaye piyasası araçları İMKB'de işlem gören ortaklıklar,
b) Katılma payları İMKB'de işlem gören borsa yatırım fonları,
c) İMKB üyesi aracı kuruluşlar,
d) Diğer ilgili kurumlar (SPK, İMKB, Takasbank, MKK, TSPAKB ve SPK tarafından belirlenecek diğer kurumlar)
doğrudan bildirim gönderebilir.

KAP'a gönderim/bildirim yapmak zorunludur. Ortaklıklar, aracı kurumlar, fonlar ve bağımsız denetim kuruluşları, kamuyu aydınlatma usul ve esaslarına ilişkin bildirimleri KAP'a yapmak zorundadırlar. Zorunlu bir hal olmamasına rağmen bildirimlerin ilgili mevzuat uyarınca elektronik ortamda gönderilmemesi halinde ilgili gerçek ve tüzel kişilerin sorumluluğu saklıdır.

120. KAP'a gönderilen bildirimlere nasıl ulaşılabilmektedir?

KAP'ın internet adresi olan "www.kap.gov.tr" adresinden, gönderilen tüm bildirimlere herkes tarafından ücretsiz olarak ulaşılabilmektedir. Ayrıca, 5 adet Veri Yayın Kuruluşu, 27 adet alt alıcı (internet siteleri) KAP bildirimlerini gerçek zamanlı olarak yayımlamaktadır.

KAP'a bildirimler Türkçe gönderilmekle beraber, ilk aşaması tamamlanmış olan KAP İngilizce yayın sitesinde bilanço ve gelir tablosu bildirimleri İngilizce olarak yayımlanmaktadır. Bunların dışındaki bildirimlerin ise, sadece içerikleri Türkçe'dir. İngilizce yayın sayfasında, bu aşamada bildirim sorguları bölümünden, içeriklerinin tümü İngilizce olan bilanço ve gelir tablosu bildirimlerinin sorgulanabilmesi de sağlanmıştır. KAP'ın İngilizce yayın sitesine, www.kap.gov.tr adresinde "İngilizce" seçilerek ulaşılır.

121. Sertifikası bulunmayanların yapacakları bildirimler ne şekilde KAP'a gönderilmektedir?

Elektronik sertifikası bulunmayanlar tarafından yapılacak bildirimler (Seri:VIII, No:54 sayılı Tebliğ kapsamında hisse senedi alım satım bildirimleri, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu gibi kurumların İMKB şirketleri ile ilgili duyuruları vb), bildirimi yapacak kişi tarafından telefaks yoluyla İMKB Kamuyu Aydınlatma Platformu İşletim Müdürlüğü'ne gönderilmekte ve İMKB tarafından KAP'a aktarılmaktadır. Bildirimlerin İMKB tarafından KAP'a aktarılarak kamuya duyurulmuş olması, içeriğinin İMKB tarafından incelendiği, teyit ya da tekeffül edildiği anlamına gelmemektedir.

122. Sermaye piyasasında "Özel Durum" ne demektir?

Özel durumlar, içsel bilgileri ve sürekli bilgileri doğuran olaylardır. İçsel bilgi, sermaye piyasası aracının değerini ve yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyebilecek henüz kamuya açıklanmamış bilgilerdir. Sürekli bilgi ise, içsel bilgi tanımı dışında kalan ve ilgili mevzuat uyarınca açıklanması gerekli tüm bilgilerdir.

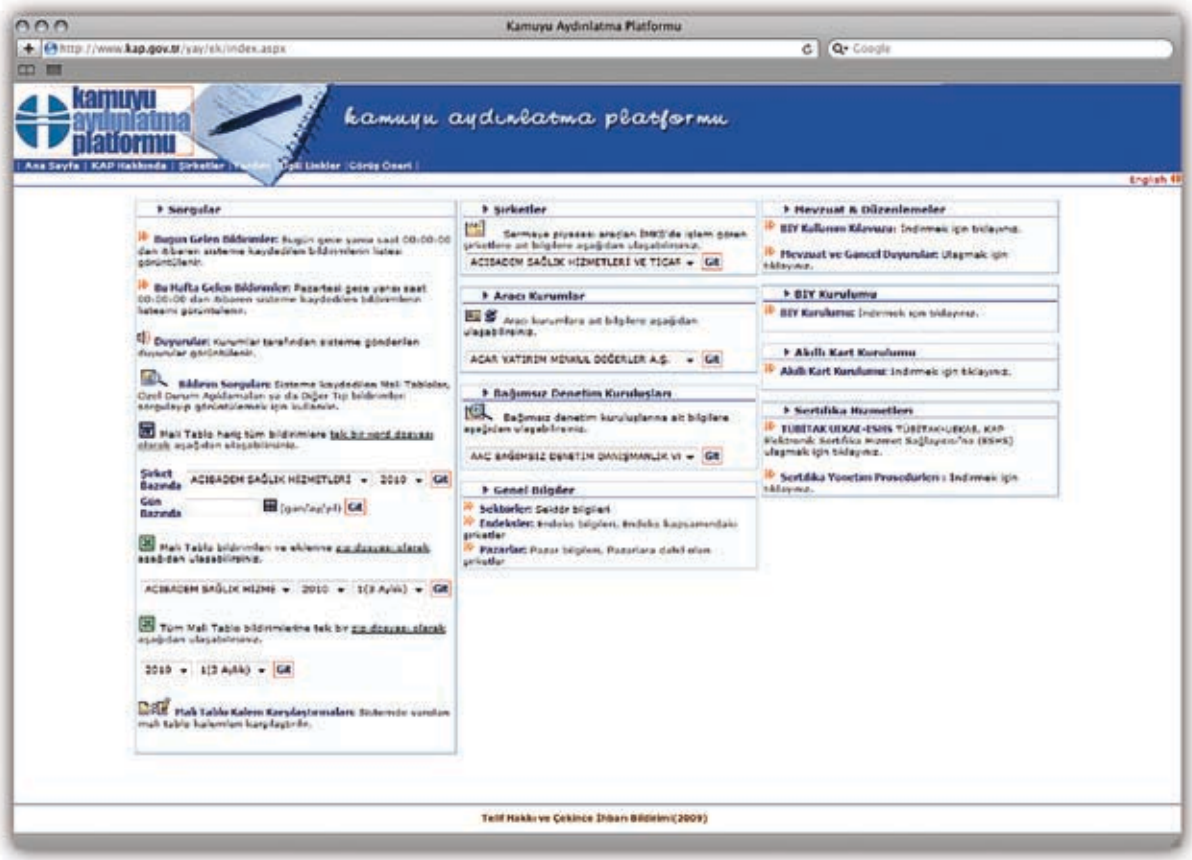
123. Özel durumlar kapsamındaki "Sürekli Bilgiler" hangileridir?

a) Ortaklığın sermaye yapısına ve yönetimin kontrolüne ilişkin değişiklikler,
b) Paya dayalı sermaye piyasası araçlarına ilişkin bildirimler,
c) Ortaklığın kendi paylarını iktisap etmesi (kazanması),
d) Ortaklığın oy hakları ve sermaye tutarındaki değişiklikler,
e) Ortaklık haklarının kullanımına ilişkin bilgiler,
f) Borçlanma araçlarına ilişkin bilgiler.

124. Özel durumlar kapsamındaki "İçsel Bilgiler" hangileridir?

İçsel bilgiler, sermaye piyasası aracının değerini ve yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyebilecek henüz kamuya açıklanmamış bilgilerdir. İçsel bilgiler;

- Ortaklığın mali durumu veya faaliyetleri nedeniyle sermaye piyasası aracının değeri üzerinde etkili olup olmayacağı,
- Yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyip etkilemeyeceği,
- Haklarını kullanmalarına yönelik olay ve gelişmeler,
- Ortaklığa özgü koşullar çerçevesinde ortaklıklarca değerlendirilip, açıklama yapılmasına karar verilmelidir.

SPK tarafından hazırlanan "Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği Çerçevesinde Hazırlanan Özel Durum Açıklamalarına İlişkin Rehber"de;

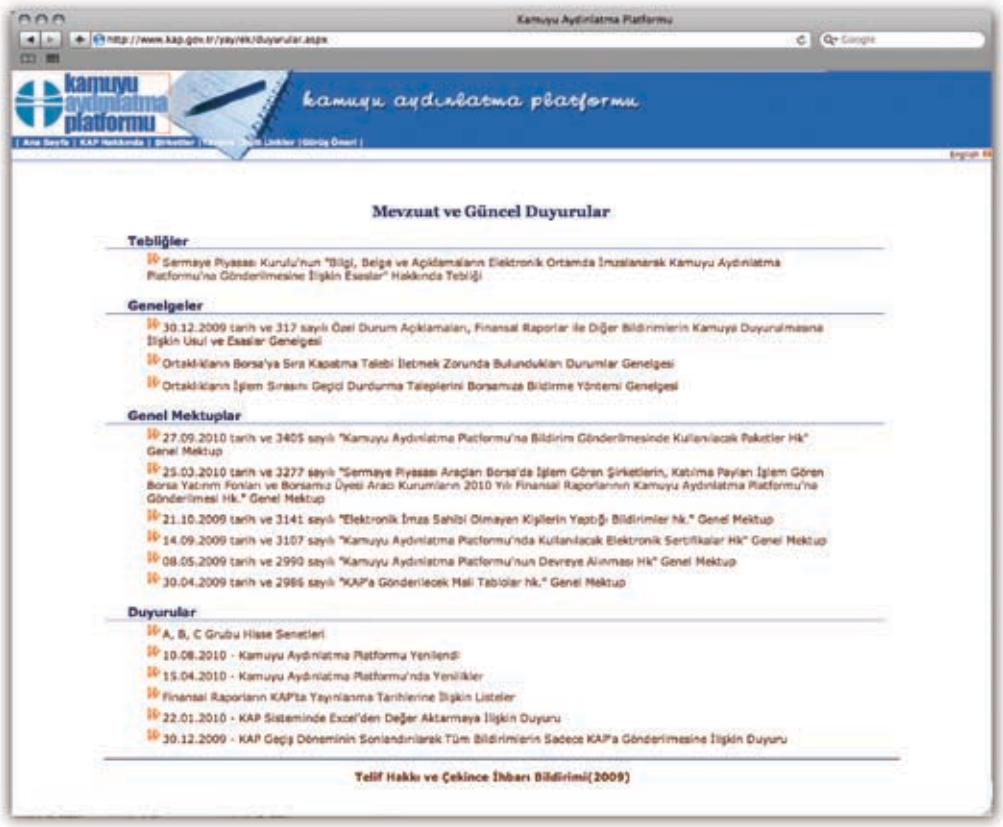
- Ortaklığı dolaylı olarak ilgilendiren dışsal koşullar
- Yönetici ve denetçi kadrosundaki değişiklikler
- İdari ve adli kovuşturma
- Önemli tutarda olağandışı gelir ve kârlar
- Birleşme ve devralmalar
- Maddi duran varlıklar ile ilgili işlemler
- Ortaklığın faaliyetlerine ilişkin değişiklikler
- Ortaklığın mali yapısına ilişkin değişiklikler
- Finansal Duran Varlıklara ilişkin değişiklikler

konu başlıkları altında içsel bilgilere örnekler verilmiştir.

125. İçsel bilgilerin kamuya açıklanması şirket tarafından ertelenebilir mi?

Bir ortaklık, sorumluluğu kendisine ait olmak üzere, ortaklığın yasal haklarının zarar görmemesi için içsel bilgilerin kamuya açıklanmasını, bunun kamunun yanıltılmasına yol açmaması ve ortaklığın bu bilgilerin gizli tutulmasını sağlayabilecek olması kaydıyla erteleyebilir.

Bununla birlikte, içsel bilgilerin kamuya açıklanmasının ertelenme sebepleri ortadan kalkar kalkmaz, ortaklıklar sözü edilen içsel bilgileri ilgili mevzuattaki esaslar çerçevesinde açıklamak zorundadırlar. Açıklanması ertelenen içsel bilgilerin gizliliğinin sağlanmasından ve bu bilgilere erişimin kontrol edilmesinden ortaklıklar sorumludur. Bu kapsamda ortaklık; düzenlemeler yapmak, gerekli önlemleri almak zorundadır.

126. Şirket, özel durum açıklamalarını İMKB'ye bildirirken geçici durdurma isteyebilir mi?

Ortaklıklar tarafından, yapılacak özel durum açıklamasının sermaye piyasası aracının değerini etkileyebileceği kanaati oluşmuşsa, sözkonusu özel durum açıklaması yapılmadan önce ilgili ortaklık İMKB'den sermaye piyasası aracının işlemlerinin geçici olarak durdurulmasını talep edebilir.

Sermaye piyasası aracının işlem sırasının geçici kapatılma talebinin İMKB'ye iletilmesine ilişkin hususlar İMKB'nin 25.05.2009/302 ve 04.06.2009/304 sayılı Genelgeleri ile düzenlenmiş olup, genelgede belirtilen durumlarda ortaklıklar İMKB'ye işlem sırasının geçici kapatılması başvurusu iletmek zorundadırlar.

127. Özel durum açıklamalarının kapsam ve özellikleri nelerdir?

Özel durum açıklamaları, açıklamadan yararlanacak kişi ve kuruluşların karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde, zamanında, doğru, tam, dolaysız, anlaşılabilir ve yeterli olmalıdır. Özel durum açıklamalarının doğru bir şekilde değerlendirilebilmesi için gerekliyse bu durumun ilgili olduğu karşı taraf belirtilir, değişikliklerin veya etkilerinin miktar veya tutar olarak ifade edilebilmesi halinde, yapılacak açıklamalarda miktar ve tutara yer verilir. Belirsizlik varsa çözüme kavuşacağı tarihle birlikte belirtilir. Açıklamalar faaliyetlerin pazarlanması veya reklam amacıyla kullanılamaz.

128. Şirketlerin internet sitelerinde özel durum açıklamalarına yer verme zorunluluğu var mıdır?

Ortaklıklar özel durum açıklamalarını, en geç kamuya açıklama yapıldıktan sonraki iş günü içinde internet sitelerinde ilan etmek ve sözkonusu açıklamaları beş yıl süreyle internet sitelerinde bulundurmak zorundadırlar. Ortaklığa ait birden fazla internet sitesinin bulunması durumunda açıklama için kamuoyunca en çok bilinen site kullanılır.

129. İhraç ettiği sermaye piyasası araçları bir borsada işlem görmeyen ortaklıkların özel durumlarının kamuya açıklanmasının kapsam ve niteliği mevzuatta düzenlenmiş midir?

Bu husus SPK'nın Seri:VIII, No:57 sayılı Tebliğ'i ile düzenlenmiştir. Bu Tebliğ uyarınca, yapılacak açıklamalar, açıklamadan yararlanacak kişi ve kuruluşların karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde, zamanında, doğru, tam, dolaysız, anlaşılabilir ve yeterli olmalı; özel durumun doğru bir şekilde değerlendirilebilmesi için zorunluysa bu durumun ilgili olduğu karşı taraf belirtilmeli, değişikliklerin veya etkilerinin miktar ve tutar olarak ifade edilebilmesi halinde, yapılacak açıklamalarda miktar ve tutara yer verilmeli, bilgiler güncelleştirilmelidir. Burada "önemli" kavramı, sermaye piyasası araçlarının değerini ve yatırım kararlarını etkileyebilecek ve mevcut koşullar altında önemli olarak addedilebilecek olan veya bir varlık ya da ilgili mali tablo kaleminde %10 ve üzerindeki bir oranda değişiklik yaratabilecek olan bilgiyi ifade eder.

130. İhraç ettiği sermaye piyasası araçları bir borsada işlem görmeyen ortaklıkların özel durumlarına ilişkin açıklamalar kamuya nasıl duyurulur?

Ortaklıklarla ilgili olarak SPK'ya gönderilen bilgiler SPK Haftalık Bülteni ile kamuya duyurulur. SPK, gerekli gördüğü durumlarda bilgilerin, elektronik ortam da dahil olmak üzere, basın yayın organlarında ilan edilmesini ilgili ortaklıktan veya açıklama yapmakla yükümlü diğer kişilerden isteyebilir.

131. Yatırımcılar, basında bazı şirketlerle ilgili yanıltıcı haberler yayınlanırsa, hangi kuruma şikayet amacıyla başvurabilirler?

Sermaye Piyasası Kanunu'nun 22. maddesinin g bendi *"(...) sermaye piyasalarını ilgilendiren her türlü iletişim araçları ile yapılan yayın, duyuru ve reklamları izlemek ve bunlardan yanıltıcı olduğu tespit edilenleri yasaklamak ve gereği yapılmak üzere ilgili kuruluşlara bildirmek (...)"* şekliyle düzenlenmiştir. *Bu bağlamda, yatırımcıların SPK'ya başvurma imkânları mevcuttur.*

132. Sermaye piyasasında "Finansal Raporlar" ne demektir?

Finansal raporlar; finasal tablolar, yönetim kurulu faaliyet raporları ve sorumluluk beyanlarından oluşan raporları ifade etmektedir. Finansal tablolar ise; dipnotlarıyla birlikte bilanço, gelir tablosu, nakit akım tablosu ve öz sermaye değişim tablosunu kapsamaktadır.

133. Kimler SPK'nın Seri:XI, No:29 Sayılı "Sermaye Piyasası'nda Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği" kapsamında finansal raporlarını düzenlemekle yükümlüdürler?

İhraç ettiği sermaye piyasası araçları İMKB'de işlem gören ortaklıklar, aracı kurumlar ve portföy yönetim şirketleri ilgili mevzuat kapsamında finansal rapor düzenlemekle yükümlüdürler. Ortaklıklar ve İMKB üyesi aracı kurumların bu kapsamda düzenledikleri finansal raporlarının ise KAP üzerinden kamuya duyurulması gerekmektedir.

136. Finansal raporların KAP'ta kamuya duyurulma süreleri nedir?

Finansal Tabloların Tipi	Yıllık Finansal Tablolar	Üçer Aylık Ara Dönem Finansal Tablolar	
		Bağımsız Denetimden Geçmemiş	Bağımsız Denetimden Geçmiş
Konsolide olmayan	10 hafta	4 hafta	6 hafta
Konsolide	14 hafta	6 hafta	8 hafta

134. İşletmeler hangi periyotlarla finansal rapor düzenlemekle yükümlüdürler?

İşletmeler, yıllık ve üçer aylık dönemler itibariyle finansal tablo düzenlemekle yükümlüdürler.

135. Yıllık ve ara dönem finansal raporların, finansal raporlama standartlarına ve Tebliğ hükümlerine uygun olarak hazırlanmasından kimler sorumludur?

Yıllık ve ara dönem finansal raporların, finansal raporlama standartlarına ve Tebliğ hükümlerine uygun olarak hazırlanmasından, sunulmasından ve gerçeğe uygunluğu ile doğruluğundan işletmelerin yönetim kurulu sorumludur. Yönetim kurulu, hazırlanacak finansal tablo ve faaliyet raporlarının kabulüne dair ayrı bir karar almak zorundadır.

137. Şirketler bazında finansal raporların KAP'a son gönderim tarihlerine nereden ulaşılabilir?

İlgili yıl içerisinde KAP'a gönderilmesi gereken tüm mali tabloların ilgili dönem (yıllık, 3, 6 ve 9 aylık), şirket grupları (banka, sigorta, aracı kurum vb) ve mali tablo türü bazında (konsolide/konsolide olmayan) son gönderim tarihleri, ilgili yılın başında Genel Mektup ile duyurulmakta ve söz konusu Genel Mektup KAP'ta "Mevzuat ve Güncel Duyurular" başlığı altında yer alan "Genel Mektuplar" kısmında (http://www.kap.gov.tr/yay/ek/duyurular.aspx) yayınlanmaktadır.

Ayrıca, KAP ana yayın sayfasında "Mevzuat ve Güncel Duyurular" başlığı altında yer alan "Finansal Raporların KAP'ta Yayınlanma Tarihlerine İlişkin Listeler" seçilerek veya doğrudan http://www.kap.gov.tr/yay/ek/duyurular.aspx linki seçilerek sözkonusu listelere ulaşılabilir.

138. Finansal raporların kamuya açıklanması hangi usule tabidir?

Son gönderim süresini aşmamak kaydıyla;
a) Bağımsız denetimden geçmiş finansal tabloların, bağımsız denetim şirketinden bağımsız denetim raporuyla birlikte bir yazı ekinde işletmeye ulaştığı, aynı gün içerisinde işletmece finansal tabloların SPK'ya ve İMKB'ye gönderimine ilişkin yönetim kurulu kararına bağlandığı,

b) Bağımsız denetimden geçmemiş finansal tabloların ise en geç işletme yönetim kurulu tarafından finansal tabloların kabulüne dair kararın alındığı

tarihi izleyen ilk işgünü mesai bitimine kadar KAP'a gönderilmesi gerekir.

139. Finansal raporların kamuya açıklanmasında işletmelere ek süre tanınması mümkün müdür?

SPK'ca kabul edilecek makul gerekçelerin varlığı halinde, SPK'nın bağımsız denetime ilişkin düzenlemelerinde tanımlanan denetim komitelerince başvurulması şartıyla, ara dönem ve yıllık finansal raporların kamuya açıklanmasına ilişkin olarak işletmelere ek süre verilebilmektedir.

140. Şirketlerin internet sitelerinde finansal raporlarına yer verme zorunluluğu var mıdır?

İşletmeler, yıllık ve ara dönem faaliyet raporları ile sermaye piyasası mevzuatı uyarınca hazırlanan finansal tablolarını ve varsa bunlara ilişkin bağımsız denetim raporlarını KAP'a gönderdikten sonra, kendilerine ait internet sitelerinde yayımlamak zorundadırlar. Bu bilgilerin, ilgili internet sitesinde en az 5 yıl süreyle kamuya açık tutulması zorunludur. İşletmeye ait birden fazla internet sitesinin bulunması durumunda, açıklama için kamuoyunca en çok bilinen sitenin kullanılması gerekmektedir.

141. İşletmeler tarafından finansal tablolardan türetilmiş özet bilgilerin kamuya açıklanması mümkün müdür?

Finansal tabloların kamuya açıklanmış olması şartıyla, işletmeler, finansal tablolardan türetilmiş bazı özet bilgileri kamuya açıklayabilirler. Bu takdirde esas alınan finansal raporlara ne şekilde ulaşılabileceği konusunda bilgi verilmesi gereklidir. Bu tür özet bilgilerin, önceden belirlenmiş bir sonucu elde etmek amacına yönelik olarak hazırlanmaması ve finansal tablo kullanıcılarının ekonomik karar almasında yanlış ve yanıltıcı şekilde bilgi içermemesi zorunludur.

142. Sermaye piyasası mevzuatı dışındaki başka bir mevzuat uyarınca hazırlanan finansal tabloların da kamuya açıklanması zorunlu mudur?

İşletmelerin vergi mevzuatı gibi diğer mevzuatta öngörülen finansal tabloları hazırlamaları mümkündür. Söz konusu finansal tablo bilgilerinin, bilgi sunulan kamu kurum ve kuruluşu tarafından kamuya açık olarak tutulması ve ilgili döneme ilişkin daha önceden sermaye piyasası mevzuatı uyarınca finansal tablo hazırlanıp kamuya açıklanmamış olması halinde, işletmelerin, bu bilgileri ilgili mercilerle birlikte eş zamanlı olarak KAP'a göndermeleri gerekmektedir.

143. SPK ve İMKB düzenlemeleri kapsamında kamuya açıklanması gereken diğer bildirimler nelerdir?

SPK ve İMKB düzenlemeleri çerçevesinde, sermaye piyasası araçları İMKB'de işlem gören ortaklıklar ve katılma payları işlem gören İMKB yatırım fonları tarafından, özel durum açıklamaları ve finansal raporlar dışında kalan ve kamuya açıklanması gereken bildirimlerdir. Aylık bildirimler, portföy değer tabloları, esas sözleşme, fon iç tüzüğü, izahname, sirküler, bölünme, birleşme ve pay dağıtım duyuruları, şirket genel bilgi formu, çağrı bilgi formu, herhangi bir otoriteye verilen mali tablolar diğer kapsamındaki bildirimlerdendir.

İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.

144. İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş. (Takasbank) nedir, sunduğu hizmetler nelerdir?

İMKB ve 2005 yılı Şubat ayında faaliyete geçen Vadeli İşlemler ve Opsiyon Borsası A.Ş.'de gerçekleşen tüm menkul kıymet alım/satım işlemlerinin takası Takasbank tarafından gerçekleştirilmektedir. Takasbank, SPK tarafından Türkiye'nin "Merkezi Takas Kuruluşu", Türkiye'de ihraç edilmiş menkul kıymetlere uluslararası menkul kıymet tanımlama standardı olan International Securities Identification Number (ISIN) kodunun ve ilgili diğer kodların tahsisini yapmak üzere "Ulusal Numaralandırma Kuruluşu" ve "Emeklilik Fonları için Saklama Kuruluşu" olarak yetkilendirilmiştir.

Takasbank, bu merkezi fonksiyonlarının yanı sıra, İMKB üyesi banka ve aracı kurumlara bankacılık hizmetleri vermektedir. Takasbank, aracı kuruluşlara sunduğu Takasbank Para Piyasası, Ödünç Pay Senedi Piyasası ve Nakit Kredisi hizmetleri ile sermaye piyasasının önemli bir kreditörü konumundadır. Takasbank, ülkemiz aracı kuruluşlarına sunmakta olduğu yurtdışı takas ve saklama hizmeti ve yabancı kurumsal yatırımcılara sunduğu yurtiçi takas ve saklama hizmeti ile faaliyet alanını uluslararası platformlara da taşımış durumdadır.

Takasbank, sermaye piyasası ile para piyasası arasında fon akımlarının hızlı, güvenilir ve düşük maliyetle yapılmasını sağlayan bir köprü işlevi görmektedir.

Merkez Bankası'nın elektronik fon transfer sisteminin (EFT) üyesi olamayan aracı kurumlar, Takasbank tarafından geliştirilmiş olan Takasbank Elektronik Transfer Sistemi (TETS) vasıtası ile EFT sisteminin olanaklarından yararlanma imkânını elde etmişlerdir.

Takasbank, yurtdışında tesis etmiş olduğu menkul kıymet ve nakit muhabir hesapları ve SWIFT üyeliği vasıtasıyla hem yurtiçi hem de yurtdışı kuruluşlara uluslararası takas ve saklama hizmetleri sunmaktadır.

Takasbank ayrıca, konumu itibariyle sahip olduğu menkul kıymet bilgi bankasındaki pek çok veriyi işleyerek; piyasa katılımcılarının, düzenleyici kurumların ve veri yayın kuruluşlarının kullanımına sunan bir kurum olma özelliğine de sahiptir.

145. İMKB'de işlem gören hisse senetleri ve tahvil-bonoların takası nasıl gerçekleştirilir?

HSP'de takas işlemlerinin nakit tarafı Takasbank nezdinde bulunan hesaplar aracılığı ile, menkul kıymet tarafı ise MKK nezdinde bulunan hesaplar aracılığı ile gerçekleştirilir. İMKB Tahvil ve Bono Piyasası takas işlemleri ise Takasbank'ın TCMB nezdinde bulunan menkul kıymet hesabı kullanılarak gerçekleştirilir. Hisse senetleri takası işlem tarihinden 2 gün sonra (T+2), tahvil-bono takası ise işlem gününde (T) gerçekleşir.

146. Takasbank'ta operasyonel riskler nasıl minimize edilir?

Takasbank, takas işlemlerini gerçekleştirirken nihai hedef olarak takasın sonlandırılmasını amaçlar. Takas üyelerinin sermaye riskini azaltmak ve takas sürecinde büyük miktarda nakitin hesaplarda bulundurulma zorunluluğunu önlemek amacı ile takas, net miktarlar üzerinden ve çoklu netleştirme uygulanarak gerçekleştirilir. Takas işlemlerinde teslim karşılığı ödeme (DvP) prensibi uygulanır. Takas üyelerinin alacaklarına, takas borçlarına karşı teminat olarak bloke konulur ve takas yükümlülükleri yerine getirildiği zaman bloke kaldırılır. Kısmi ödeme karşılığında bloke kısmi olarak kaldırılır.

147. Takasbank işlettiği Ödünç Pay Senedi Piyasası ile neyi amaçlamaktadır?

Ödünç Pay Senedi Piyasası ile temerrüt riski azaltılmakta, takasa hisse senedi ya da BYF borcu olan takas üyeleri için ilgili menkul kıymeti ödünç alarak takas yükümlülüklerini yerine getirme imkânı sağlanmaktadır. Ayrıca, takas üyeleri ödünç pay senedi piyasasında ödünç vererek kazandıkları ödünç komisyon geliri ile portföylerine ilave getiri sağlamaktadırlar.

Ayrıca ödünç pay senedi piyasasının işletilmesi ile; piyasada oluşabilecek yüksek volatilitenin *(bir menkul kıymetin fiyatındaki değişkenliğin)* açığa satışın artması ile azalması ve piyasalar arası arbitraj imkanı da sağlanmaktadır *(Arbitraj, farklı piyasalarda aynı menkul kıymetler için farklı fiyatlar oluşması durumunda, menkul kıymetlerin ucuz olduğu piyasadan alınarak daha pahalı olduğu piyasada satılması işlemidir).*

148. Takasbank tarafından uygulanan temerrüt süreci nasıl işler?

Hisse Senedi takas işlemlerinde, T+2 günü saat 16:00'ya kadar takas yükümlülüklerini yerine getiremeyen takas üyeleri herhangi bir bildirime gerek kalmaksızın temerrüde düşmüş sayılır. Temerrüde düşen üye T+3 sabahı saat 09:15'e kadar takas borcunu ödeyememişse, üyenin blokeli takas alacakları İMKB'de aynı gün valörlü alış veya satışlar yaptırılarak re'sen borç kapatma yoluna gidilir. Temerrüde düşmüş üyenin temerrüde konu işlemlerinin bildirimi Takasbank tarafından T+3 günü saat 09:15 itibariyle İMKB Başkanlığı'na yapılır ve ilgili piyasa müdürlüğü tarafından T+3 günü ayrı bir sırada ve "aynı gün valörlü" alım veya satımlarla

temerrüt kapatma işlemleri yaptırılır. Sözkonusu işlemler sonucunda elde edilen tutar temerrüde düşen üyenin takas yükümlülüğünü karşılamaya yetmiyorsa, üyenin İMKB nezdinde tuttuğu işlem teminatları likide edilir. Temerrüt borcunun karşılanamayan kısmı üyenin İMKB teminatından kesilir ve teminatını tamamlamayan üyelerin İMKB'de işlem yapmasına izin verilmez. Elde edilen miktar yine de temerrüt miktarını karşılayamıyorsa, garanti hesaplarına başvurulur.

Tahvil ve Bono takas işlemlerinde, T günü saat 16:30'a kadar takas yükümlülüklerini yerine getiremeyen takas üyeleri herhangi bir bildirime gerek kalmaksızın temerrüde düşmüş sayılır. Temerrüde düşen üye T+1 sabahı saat 09:30'a kadar takas borcunu ödeyememişse, üyenin blokeli takas alacakları İMKB'de aynı gün valörlü alış veya satışlar yaptırılarak re'sen borç kapatma yoluna gidilir. Temerrüde düşmüş üyenin temerrüde konu işlemlerinin bildirimi Takasbank tarafından T+1 günü saat 09:30 itibariyle İMKB Başkanlığı'na yapılır ve ilgili piyasa müdürlüğü tarafından T+1 günü gerçekleştirilen alım veya satımlarla temerrüt kapatma işlemleri yaptırılır. Sözkonusu işlemler sonucunda elde edilen tutar temerrüde düşen üyenin takas yükümlülüğünü karşılamaya yetmiyorsa, üyenin İMKB nezdinde tuttuğu işlem teminatları likide edilir. Temerrüt borcunun karşılanamayan kısmı üyenin İMKB teminatından kesilir ve teminatını tamamlamayan üyelerin İMKB'de işlem yapmasına izin verilmez. Elde edilen miktar yine de temerrüt miktarını karşılayamıyorsa, garanti hesaplarına başvurulur.

149. Takasbank tarafından garanti hesapları nasıl yönetilmektedir?

İMKB, hisse senetleri ile tahvil ve bono piyasalarında gerçekleştirilen işlemlerin takasında yaşanabilecek gecikmeleri önlemek ve temerrüt durumlarında takas alacağını alamayan tarafı korumak amacı ile "Garanti Hesapları" oluşturmuştur. Garanti hesabı, İMKB´nin, hesabın tesisinde aktarmış olduğu tutar ve üyelerden tahsil edilen temerrüt cezalarının yanı sıra, bunların nemalarından oluşmaktadır. Hisse senetleri ile tahvil ve bono piyasaları için ayrı ayrı garanti hesapları bulunmaktadır. Hisse ve tahvil garanti hesaplarının portföy yönetimi ve nemalandırma işlemleri Takasbank Fon Yönetimi tarafından yapılmaktadır.

150. Takasbank'ın Ulusal Numaralandırma Kuruluşu olarak verdiği hizmetler nelerdir?

Takasbank SPK tarafından, Türkiye'de ihraç edilen menkul kıymetlere ve diğer finansal araçlara ISIN ve Classification of Financial Instruments (CFI) tahsis etmek üzere ulusal numaralandırma kuruluşu olarak görevlendirilmiştir. ISO 6166 standardı (ISIN), bütün sınır ötesi ve ulusal sistemlerde menkul kıymetlerin tanımlanması amacı ile hazırlanmış ve uluslararası sermaye piyasalarında kabul görmüş uluslararası bir standarttır. 12 haneden oluşan ISIN kodu, menkul kıymetlerin uluslararası kimliğidir. Bu kimlik bir anahtar gibi kullanılarak, sözkonusu menkul kıymete ait bilgilere güvenilir, hızlı ve etkin bir yolla ulaşılabilir. ISO 10962 standardı da (CFI) menkul kıymetleri türlerine ve özelliklerine göre kategorize etmektedir.

Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.

151. Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. (MKK) nedir, görevleri nelerdir?

MKK; hisse senetleri, yatırım fonları, İMKB yatırım fonları, banka bonoları, özel sektör borçlanma araçları ve varantlar gibi kaydi sermaye piyasası araçları için merkezi saklama kurumu faaliyetlerini yürütmekte ve tüzel kişiliği bulunan Yatırımcıları Koruma Fonu'nu temsil ve idare etmektir.

a) Kaydi Sisteme İlişkin Görevler

MKK; sermaye piyasası araçlarını ve bunlara bağlı hakları, bilgisayar ortamında, üyeler itibariyle ve hak sahipleri bazında saklamak ve ilgili kayıtların üyeler itibariyle tutarlılığını izlemekle yükümlüdür. Kuruluş, kaydi sistemin güvenli çalışmasını sağlayacak önlemler almak ve bunları uygulamak, kayıtların mevzuatta öngörülen çerçevede gizliliğini sağlamak, SPK tarafından ilgili mevzuata göre kaydi olarak ihracı ve MKK sisteminde saklanmasına karar verilen sermaye piyasası araçlarının ihracına ilişkin işlemleri yapmak ve bu kıymetlerle ilgili işlemleri yerine getirmek görevlerini de yürütmektedir.

b) Yatırımcıları Koruma Fonuna İlişkin Görevler

Yatırımcıları Koruma Fonu'nu idare ve temsil etmek, mevzuat gereğince Fon adına yapılması gereken işlemleri yapmak, SPK tarafından tedrici tasfiyelerine karar verilen aracı kurumların tasfiye işlemlerini Yatırımcıları Koruma Fonu adına ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde yürütmek, SPK tarafından sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde verilen diğer görevleri ve düzenlemelerin gerektirdiği işlemleri yapmaktır.

152. Kaydi Sistem neyi ifade etmektedir?

Kaydi sistem bir açıdan, evraksız kıymetli evrakı ifade etmektedir. Dünya sermaye piyasalarında, kıymetli evrakın saklanması gerekliliğinden ortaya çıkan sakıncaları ortadan kaldırmak, zayi (çalınma, yıpranma, kaybolma, vs) olma durumunu önlemek, menkul kıymetlerin dolaşım yeteneğini artırmak için kıymetli evraktan doğan hakların gayrimaddi olarak kayden tutulması sistemi geliştirilmiştir. İMKB'de işlem gören hisse senetleri, ilgili düzenlemeler uyarınca fiziki olarak basılmamakta, kıymetler ve bunlara bağlı haklar MKK'nın elektronik sisteminde yatırımcı bazında tutulmaktadır.

153. İMKB'de işlem gören hisse senetleri nasıl el değiştirir?

14 Temmuz 1994 tarihi itibarıyle İMKB'de işlem gören hisse senetleri (T+2) prensibiyle, işlem gününden itibaren iki iş günü içinde el değiştirmektedir. Burada (T) işlem gününü ifade etmektedir. El değiştirme, MKK tarafından kaydi ortamda hak sahibi bazında elektronik menkul kıymet transferleriyle gerçekleştirilmektedir.

154. Yatırımcılar MKK'dan nasıl bilgi alabilir?

Hak sahiplerine, ilgili aracı kuruluş ve/veya MKK tarafından, MKK'da tutulan kayıtlara ilişkin bilgi verilebilir. Yatırımcı hizmetleriyle ilgili ayrıntılı bilgilere MKK'nın web sitesindeki (www.mkk.com.tr) "Yatırımcı Hizmetleri" menüsünden ulaşılabilir.

155. MKK kayıtlarının saklanması ne şekilde yapılmaktadır?

MKK, kaydi sermaye piyasası araçlarına ilişkin haklarla ilgili değişiklikleri, izleyen 10 yıl süreyle değişiklikten önceki haliyle değiştirilemez şekilde elektronik ortamda saklar. Yatırım fonu kayıtlarının saklanması için SPK tarafından daha uzun bir süre belirlenebilir.

156. Kaydi sistemde yönetimsel hakların kullanılması ne şekilde olmaktadır?

İhraççılar genel kurul toplantısının tarihini ve yerini toplantı tarihinden en geç 15 gün önce MKK sistemine bildirirler. Hak sahibinin genel kurula katılmak istemesi halinde, paylar hak sahibinin hesabında bloke edilir. Blokaj talimatı yatırımcı tarafından belirli yöntemlerle iletilebileceği gibi hesabın bulunduğu aracı kurum tarafından da iletilebilir. Blokaj konulması üzerine, MKK blokaj konulan payların tutarını ve hak sahiplerini gösterir bir belgeyi düzenleyerek talep eden ilgili üyeye verir.

MKK, ihraççıya bloke edilen payların miktar ve sahiplerini içeren bir liste gönderir. İhraççılar, MKK tarafından düzenlenen blokaj belgeleri ile bu listeyi karşılaştırma yükümlülüğündedirler.

Yatırımcıları Koruma Fonu

157. Yatırımcıları Koruma Fonu nedir?
Yatırımcıların; aracı kuruluşların mali durumlarının bozulması ve haklarında tedrici tasfiye veya iflas kararı verilmesi nedeniyle zarara uğramalarının önlenmesi, aracı kuruluşlardan kaynaklanan risklere karşı korunması ve bu sayede sermaye piyasalarına olan güvenin arttırılması amacıyla kurulan fona *"Yatırımcıları Koruma Fonu"* denir.

158. İMKB üyesi olan aracı kuruluşun iflas etmesi durumunda yatırımcıların hesapları güvence altında mıdır?
Haklarında tedrici tasfiye veya iflas kararı verilen aracı kurumların ve faaliyetleri durdurulan bankaların yaptıkları sermaye piyasası faaliyetleri ve işlemleri nedeniyle müşterilerine karşı "hisse senedi işlemlerinden doğan" nakit ödeme ve hisse senedi teslim yükümlülüklerinin belirli bir miktarı "Yatırımcı Koruma Fonu" tarafından karşılanmaktadır. YKF hakkında ayrıntılı bilgi için yatırımcılar, SPK web sitesinde (www.spk.gov.tr) bulunan "Yatırımcı" menüsündeki "Özel Fon" bölümü ile YKF'nin web sitesini (www.ykf.org.tr) inceleyebilirler.

159. YKF'nin karşıladığı tutar ne kadardır?
Bu tutar, her yıl yeniden değerleme oranında arttırılmakta olup, 2010 yılı için 59.147 TL olarak belirlenmiştir.

160. "Özel Fon" ne demektir?
SPK tarafından 18.12.1999 tarihinden önce tüm yetki belgeleri iptal edilen aracı kurumların müşterisi olan yatırımcıların alacaklarının kısmen ödenmesini teminen kurulan fona "Özel Fon" denir. Yatırımcılar, Fon'la ilgili ayrıntılı bilgiye SPK'nın web sitesinde *"Yatırımcı Köşesi"* bölümünden ulaşabilirler. Hak sahibi olan yatırımcılara yapılacak ödemeler Fon'dan ödeme yapılacak alacaklılar listesi çerçevesinde iflas dairelerince gerçekleştirilir.

Aracı Kuruluşlar

161. Aracı kuruluş nedir, görevleri nelerdir?
Sermaye piyasası faaliyetlerinde bulunmak üzere SPK'ca yetkilendirilmiş banka ve aracı kurumlara "aracı kuruluş" denir. Aracı kuruluşlar, tasarruflarını sermaye piyasası enstrümanlarına kanalize etmek isteyen yatırımcılar hesabına menkul kıymet alım-satım işlemi yaparlar.

Aracı kuruluşlar, SPK'dan alınan yetki belgeleri çerçevesinde;
a) Alım Satım İşlemlerine Aracılık,
b) Halka Arz İşlemlerinde Aracılık,
c) Portföy Yönetimi,
d) Yatırım Danışmanlığı,
e) Repo/Ters Repo İşlemleri,
f) Kredili Menkul Kıymet, Açığa Satış, Menkul Kıymetlerin Ödünç Alma ve Verme İşlemleri,
g) Türev Araçların Alım Satımına Aracılık,
yapmaktadırlar.

162. Aracı kuruluşun, müşterileri olan yatırımcıların emirlerini kabul etmeme yetkisi var mı?
Aracı kuruluşun, müşterileri olan yatırımcıların emirlerini kabul etmeme yetkisi vardır. İlgili mevzuat uyarınca üyeler, emirleri kısmen veye tamamen kabul etmeyebilirler. Ancak, gerekçesiyle birlikte, durumu müşterilerine veya onların temsilcilerine hemen bildirmek zorundadırlar.

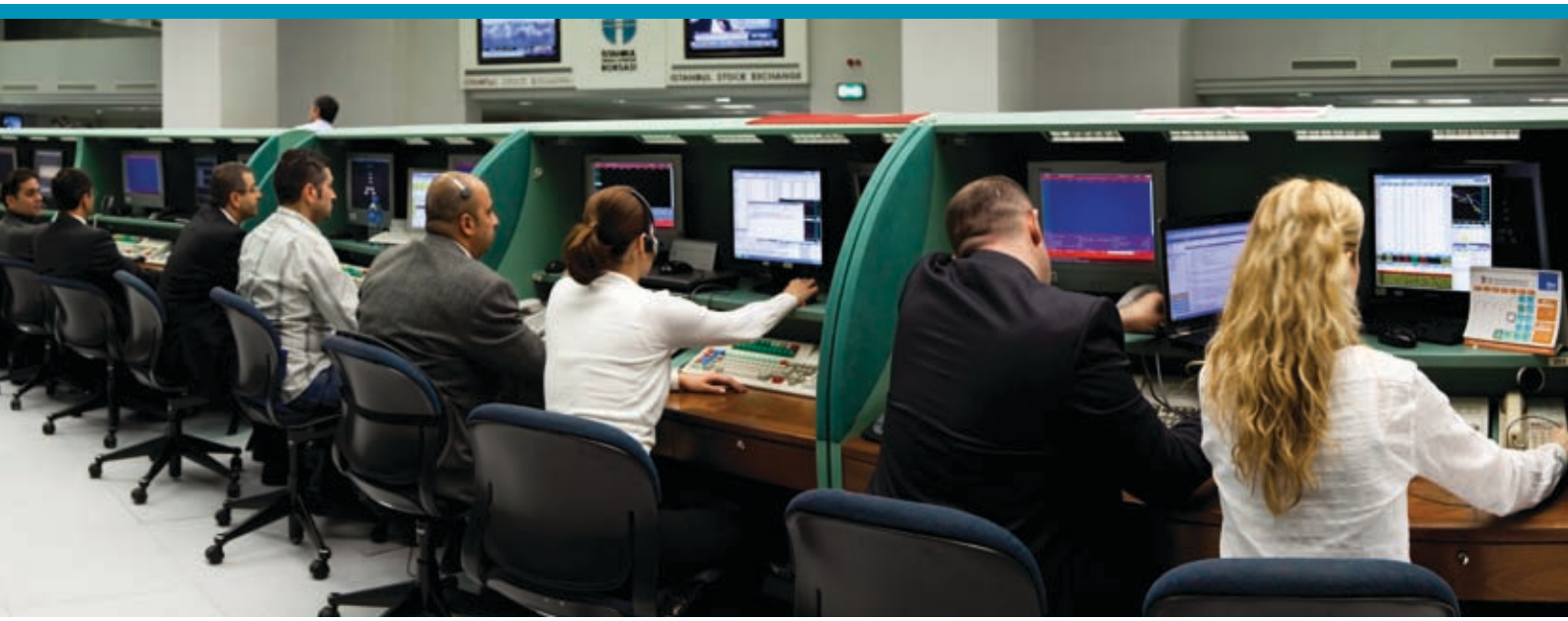
163. Kurtaj nedir?
Aracı kuruluşlar, İMKB'de aracı olarak yaptıkları her işlem için müşterilerinden "Kurtaj" adı altında bir komisyon alırlar. Kurtaj tarifesi ile müşterilerden alınacak diğer ücret ve gider karşılıkları, TSPAKB'nin önerisi üzerine, piyasa gelişmeleri ve ihtiyaçları gözönüne alınarak SPK onayıyla kesinleşir. Bu bağlamda, aracı kuruluşların hisse senedi alım-satım işlemlerinde müşterilerinden tahsil edecekleri aracılık komisyonları, aracı kuruluş ve müşteri arasında serbestçe belirlenmektedir.

164. Aracı kuruluş ile yatırımcı arasında doğan uyuşmazlıkların çözümü için İMKB'ye başvuru prosedürü nasıldır?
Uyuşmazlık halinde yatırımcı tarafından, adli yargıya başvurmak yerine bir dilekçe ile İMKB Başkanlığına başvurularak uyuşmazlığın idari yoldan çözümlenmesi seçimlik hak olarak istenebilir. Bu dilekçede; tarafların isim ve adresleri, uyuşmazlığın konusu, maddi olaylar, hukuki sebepler, ispatlayıcı deliller, müşteri emir numarası veya üye tarafından müşteriye verilen makbuz ile son talep yazısı bulunmalıdır. Uyuşmazlığa ilişkin belgeler dilekçeye eklenmelidir.

Aracı kuruluşlar arasında veya aracı kuruluşlarla müşterilerileri olan yatırımcılar arasında İMKB işlemlerinden doğan uyuşmazlıklar bu kapsamda çözümlenir.

165. Uyuşmazlıklarda "sözlü emirleri" ispat yükümlülüğü hangi tarafa aittir?
Sözlü alım satım emirlerine dayanılarak yapılan işlemlerde, sözlü emrin varlığını ispat yükümlülüğü aracı kuruluşa aittir. Faks, bankaların otomatik para makineleri kayıtları, bilgisayar ağı ile girilen kayıtlar ile ses ve görüntü kayıtları ve diğer her türlü delil ya da yazılı delil başlangıcı gibi müşteri mutabakıtını içermeyen aracı kuruluş kayıtları tek taraflı delil oluşturamaz.

Alım veya satım emri vermesine rağmen herhangi bir işlem gerçekleştirilmediğini iddia eden müşteri, emri verdiğini ispatla yükümlüdür.

166. İMKB işlemlerinden kaynaklanmayan uyuşmazlıkları inceleme yetkisi kime aittir?

İMKB işlemlerinden kaynaklanmayan uyuşmazlıkları inceleme yetkisi TSPAKB'ne aittir.

167. İMKB'nin uyuşmazlıklar hakkında verdiği kararlara itiraz mercii neresidir?

İMKB Yönetim Kurulu'nun uyuşmazlıklar hakkındaki kararlarına karşı, bu kararın taraflara tebliğinden itibaren 10 iş günü içinde SPK'ya itiraz edilebilir. SPK'nın uyuşmazlıkları çözümlemeye dair kararları idari açıdan son karardır.

168. Yatırımcı, aracı kuruluş tarafından zararı karşılanmadığı takdirde ne yapmalıdır?

Yatırımcının, şikayet edilen üyeye kararın yerine getirilmesi için yazılı olarak başvurduğunu belgeleyen delili ek yaparak söz konusu kararın üyece yerine getirilmediğini bildiren bir dilekçe ile İMKB'ye tekrar başvurması gerekir. Üyelerin müşterilerine İMKB işlemlerinden dolayı verebilecekleri zararlar sırasıyla;

a) Üye tarafından kabul edildiği,

b) İMKB Uyuşmazlık Komitesinin tavsiyesi üzerine İMKB Yönetim Kurulu'nca kararlaştırıldığı,

c) İMKB Yönetim Kurulu kararına itiraz üzerine SPK tarafından ödeme kararı verildiği,

d) Anlaşmazlık bir yargı organınca nihai karara bağlandığı

takdirde anlaşmaya varılan veya kararlaştırılan meblağın kendilerinden tahsili yoluna gidilir. Bu mümkün olmazsa ilgili mevzuattaki teminattan mahsup yapılarak ödenir.

Eksilen teminatın tamamlanması için İMKB tarafından ilgili aracı kuruluşa en çok 2 aya kadar süre verilebilir.

169. İMKB'nin aracı kuruluşlara idari disiplin cezası verme yetkisi var mı?

İMKB tarafından, İMKB Disiplin Komitesi'nin ilgili raporu da incelenerek, Borsa üyelerine fiilin/fiillerin içerik ve önemine göre;

a) Uyarı,

b) Kınama,

c) Para Cezası,

d) Geçici Çıkarma,

e) Sürekli Çıkarma

cezaları verilebilir. Bu kararlar kesinleştikten sonra uygulanır.

İMKB ile İletişim

Yatırımcılar, İMKB'den bilgi almak için nereye başvurabilirler?
Yatırımcılar, İMKB bünyesindeki "Yatırımcı Danışma Merkezi"ne; bilgi almak, görüş, öneri ve taleplerini iletmek için başvurabilirler.

Yatırımcılar, Yatırımcı Danışma Merkezi'nin hizmetlerinden nasıl yararlanırlar?
Yatırımcılar, Yatırımcı Danışma Merkezi'ne; yazıyla, faksla, telefonla, bizzat, İMKB'nin web sitesinde yer alan "Bize Ulaşın" bölümündeki formu doldurarak e-posta ile başvurabilirler.

Yatırımcı Danışma Merkezi; tatil günleri hariç "08:45-12:30 ile 13:30-17:45" saatleri arasında; "İMKB Reşitpaşa Mahallesi Tuncay Artun Caddesi, Emirgan 34467 İstanbul" posta adresli İMKB binasında hizmet vermektedir.

İMKB Yatırımcı Danışma Merkezi'nin ilgililere hizmet veren telefon numarası: (212) 298 29 00'dır.

Yatırımcılar ayrıca, "(212) 298 21 00" no.lu İMKB Santral telefonundan da Yatırımcı Danışma Merkezi'ne ulaşabilirler.

İMKB Faks No "(212) 298 25 00" dır.

İMKB İnternet Adresi; "http://www.imkb.gov.tr" şeklindedir.

Yatırımcılar, Yatırımcı Danışma Merkezi'den alım-satım işlemlerine ilişkin yorum içerikli bilgi alabilirler mi?
İMKB, ilgili düzenlemeler uyarınca tarafsız çalışan bir kuruluştur. İMKB bünyesinde bulunan Yatırımcı Danışma Merkezi, sermaye piyasası araçları ile bunları ihraç eden ortaklık ve kuruluşlar hakkında ve sermaye piyasası ile ilgili diğer konularda yönlendirici nitelikte yazılı veya sözlü yorum ve yatırım tavsiyelerinde bulunamaz. Bu yönde bir görev ya da yetkisi yoktur.

Sermaye Piyasasında Başlıca Kuruluşlar

Sermaye Piyasası Kurulu
Adres: Mustafa Kemal Mahallesi, Eskişehir Yolu 8.km Balgat/Ankara
www.spk.gov.tr
Tel Ank: (312) 292 90 90
Faks Ank: (312) 292 90 00
Tel İst: (212) 334 55 00
Faks İst: (212) 334 56 00

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
Adres: Reşitpaşa Mahallesi, Tuncay Artun Caddesi, 34467 Emirgan/İstanbul
www.imkb.gov.tr
Tel: (212) 298 21 00
Faks: (212) 298 25 00

İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.
Adres: Şişli Merkez Mahallesi, Merkez Caddesi No:6, 34381 Şişli/İstanbul
www.takasbank.com.tr
Tel: (212) 315 25 25
Faks: (212) 315 25 26

Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.
Adres: Asker Ocağı Caddesi, Süzer Plaza.No:1-15 Kat:2, 34367 Elmadağ-Şişli/İstanbul
www.mkk.com.tr
Tel: (212) 334 57 00
Faks: (212) 334 57 57

Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği
Adres: Büyükdere Cad. No:173 1.Levent Plaza A.Blok Kat:4, 34394 Levent/İstanbul
www.tspakb.org.tr
Tel: (212) 280 85 67
Faks: (212) 280 85 89

İstanbul Altın Borsası
Adres:Rıhtım Cad. No:81, 34425 Karaköy/İstanbul
www. iab.gov.tr
Tel: (212) 292 66 00
Faks: (212) 292 66 18

Vadeli İşlemler ve Opsiyon Borsası A.Ş.
Adres: Akdeniz Caddesi No:14, Birsel İş Merkezi, Daire:601, 35210 Alsancak/İzmir
www.vob.org.tr
Tel: (232) 481 10 81
Faks: (232) 445 61 85

Sermaye Piyasasında Başlıca Sivil Toplum Örgütleri

Borsaya Kote Ortaklık Yöneticileri Derneği
Adres: Meclisi Mebusan Caddesi, Karun Çıkmazı No:1, Fındıklı/ İstanbul
www.koteder.org.tr
Tel: (212) 334 50 05
Faks: (212) 334 50 88

Borsa Aracı Kurumları Yöneticileri Derneği
Adres: Reşitpaşa Mahallesi, Tuncay Artun Caddesi, 34467 Emirgan/İstanbul
www.bakyd.org.tr
Tel: (212) 298 26 63
Faks: (212) 298 26 64

Türkiye Kurumsal Yatırımcı Yöneticileri Derneği
Adres:İş Kuleleri Kule 2, Kat:8, 34330 4.Levent/İstanbul
www.tkyd.org.tr
Tel: (212) 279 03 99 - (212) 280 18 67
Faks: (212) 279 07 44

Yatırımcı İlişkileri Derneği (TÜYİD)
Adres: Nispetiye Cad. Levent İş Merkezi No:6/2, Levent/İstanbul
www.tuyid.org
Tel: (212) 278 30 88
Faks: (212) 282 91 11

Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği
Adres: Yıldızposta Caddesi Dedeman İşhanı No:48 Kat:7, Beşiktaş/İstanbul
www.tkyd.org
Tel: (212) 347 62 73
Faks: (212) 347 62 76

Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı Derneği
Adres: Nispetiye Cad. Levent İşmerkezi No:6/2, 34330 Levent/İstanbul
www.gyoder.org.tr
Tel: (212) 282 53 65 - (212) 325 28 25
Faks: (212) 282 53 93

TOBB - KOBİ Müdürlüğü
Adres: Dumlupınar Bulvarı No:252 (Eskişehir Yolu 9.Km), 06530 /Ankara
www.kobi.org.tr
Tel: (312) 218 24 31 - 38
Faks: (312) 218 24 09

T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB)
Adres: Mamak Başkanlık Binası, Abdülhak Hamit Cad. No:866, Altmışevler/Mamak/Ankara
www.kosgeb.gov.tr
Tel: (312) 595 28 00
Faks: (312) 368 07 15

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
Yatırımcı Danışma Merkezi
Tel: 0212 298 29 00
Faks: 0212 298 25 00
www.imkb.gov.tr

FİNAR KURUMSAL TARAFINDAN ÜRETİLMİŞTİR © 2010
WWW.FİNARKURUMSAL.COM • TEL 0 212 269 37 20

İSTANBUL
MENKUL KIYMETLER
BORSASI

1985
2010

Yirmi Beşinci Yıl
Twenty Fifth Year

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
Reşitpaşa Mah. Tuncay Artun Cad.
Emirgan 34467 - İstanbul
Tel: 0212 298 21 00
Faks: 0212 298 25 00
www.imkb.gov.tr
Aralık 2010